

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΖ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1970 | ΑΡΙΘ. 16

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

1. Ἡ Βυζαντινὴ Κληρονομία μὲ δύο λέξεις εἶναι αὐτὸς ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Τὸ Βυζάντιον συνέζευξεν εἰς ἀδιάσπαστον ἐνότητα τὸν Ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν ἢ Κλασσικὸν Πολιτισμὸν μὲ τὸν Χριστιανισμὸν οὕτως, ὥστε τὸ ἀνθρώπινον Πνεῦμα διὰ τῆς συγκινοῦσης τὴν καρδίαν Χριστιανικῆς Πίστεως, δι' ἐξωραϊσμοῦ τῶν ιδεολογικῶν κινήτρων τῶν Βυζαντινῶν προγόνων μας, νὰ δημιουργηθῆ εἰς Νέος Κόσμος καὶ εἰς Νέος Πολιτισμὸς, Κλασσικὸς καὶ Χριστιανικός. Αὐτὸν τὸν «Κλασσικὸν» καὶ «Χριστιανικὸν» Πολιτισμὸν, τὸν ἀποτελοῦντα δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἰδίως τὸν ἀνεκτίμητον καὶ πολυτιμότερον θησαυρὸν ποῦ ἐκληρονομήσαμεν ἀπὸ τοὺς μεγαλοουργοὺς καὶ ἐνδόξους προγόνους μας, τὸ Βυζάντιον μετέφερε καὶ μετέδωκεν εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς Σλαβικοὺς λαοὺς τοῦ Βορρᾶ. Οἱ λαοὶ τῆς ἐγγὺς Ἀνατολῆς μέχρι τῶν Ἰνδιῶν καὶ μάλιστα τῆς περιοχῆς τοῦ λεγομένου Μαλαμπάρ τεραστίαν ὑπέστησαν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ.

2. Οἱ λαοὶ τῆς παλαιᾶς Φοινίκης, οἱ Συροπαλαιστίνιοι, οἱ Ἀραβες, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ παλαιοὶ Πέρσαι, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Ἀρμένιοι, αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Τοῦρκοι, οἱ τὰ παράλια τῆς Βορείου Ἀφρικῆς κατοικοῦντες, ὑπέστησαν μεγάλην ἢ μικρὰν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ. Τὶ δὲ νὰ εἴπωμεν διὰ τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως;

Ἀπὸ τῆς Νοτίου καὶ Μεσημβρινῆς Ἰταλίας μέχρι τῆς Ἰβηρικῆς Χερσονήσου καὶ ἰδία τῆς Ἰσπανίας καὶ μέχρι τῶν Νήσων τῆς Μ. Βρετανίας· καὶ ἀκόμη ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Τσεχοσλοβακίας, τῆς Πολωνίας, αὐτῶν τῶν Σκανδιναβικῶν Κρατῶν μέχρι καὶ τῆς Φινλανδίας, ἡ ἐπίδρασις τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ ὑπῆρξεν ἰδιαίτερος ἀξιόλογος. Ἄλλ' ἀκόμη βαθυτέρα καὶ τοῦτ' αὐτὸ μόνιμος καὶ διαρκῆς ἀπέβη ἡ ἐπὶ τῶν Σλαβικῶν κυρίως λαῶν πολιτιστικὴ ἐπίδρασις τοῦ Βυζαντινοῦ. Ὅπως λέγει ὁ πατὴρ τῆς νεωτέρας Βυζαντινολογίας ἀοίδιμος Karl Krumbacher, ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας, «ἡ Νοτιοσλαβικὴ καὶ ἡ Ρωσικὴ ἐκπολίτισις ἐν τε τῷ καθόλου χαρακτῆρι καὶ ἐν ἀριθμητοῖς λεπτομερείαις στηρίζεται ἐπὶ Βυζαντινῶν θεμελιῶν... Ἡ ἀπέραντος κατάκτησις, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Βυζαντινισμὸς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Εὐρώπῃ, παρήγαγεν εἰς τὴν καθόλου ἀνάπτυξιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Πολιτισμοῦ δυασμὸν καὶ μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων ἐτι διακοῦντα...». Τὸ Βυζάντιον εὔρεν εἰς μέγαν ἀριθμὸν Σλάβων ἐπιστημόνων καὶ Βυζαντινολόγων, μεγάλους θαυμαστάς. Λαμάνσκη, Θεόδωρος Οὐσπένσκη, Βεσελόφσκη, Βασιλιέφσκη, Βασίλιεφ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων Σέρβων, Βουλγάρων καὶ Ρουμάνων, εἶναι ἐνθουσιώδεις θαυμασταὶ τοῦ Βυζαντινοῦ. Ὅλοι ἀνεξαίρετως οἱ Σλάβοι Βυζαντινολόγοι, παλαιοὶ τε καὶ σύγχρονοι, ὁμολογοῦν, ὅτι ὁ Πολιτισμὸς εἰς τὰς Σλαβικὰς Χώρας ἔγινε διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ, οἱ δὲ πρῶτοι

εἰσαγωγεῖς τῆς πνευματικῆς διαπλάσεως τούτων ἦσαν Ἑλληνας ἱερεῖς, μετὰ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην θέσιν δικαίως καταλαμβάνουν οἱ ὀρθῶς καὶ δικαίως χαρακτηριζόμενοι καὶ ἀνεγνωρισμένοι ὡς Ἱεραπόστολοι τῶν Σλάβων, ἤτοι οἱ ἅγιοι ἀδελφοὶ Κωνσταντῖνος-Κύριλλος καὶ Μιχαήλ-Μεθόδιος (Θ' αἰ.), περὶ τῶν ὁποίων ἀφιέρωσα εἰδικὰς μελέτας, μὲν νέα στοιχεῖα, ἀποδεικνύοντα οὐ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν Βασιλικὴν καταγωγὴν τούτων.

*

3. Τὶ δὲ νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς, οἵτινες εἴμεθα οἱ φυσικοὶ διάδοχοι καὶ κληρονόμοι τοῦ Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ; Εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ἡμῶν προγόνους ὀφείλομεν τὴν δωρεὰν τῆς διασώσεως τῶν προγονικῶν θησαυρῶν τῆς Κλασσικῆς Ἀρχαιότητος. Χωρὶς τοὺς Βυζαντινοὺς θαυμαστὰς καὶ ἐπιμελεστάτους συλλέκτας τῶν πνευματικῶν ἔργων τῆς Κλασσικῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιότητος οὔτε Ὅμηρος, οὔτε Ἡσίοδος, οὔτε Λυρικοὶ Ποιηταί, οὔτε Φιλόσοφοι οὔτε Ἱστορικοὶ οὔτε Ἐπιγραμματοποιοὶ οὔτε τὸ πλῆθος τῶν δραματικῶν καὶ σατυρικῶν ποιητῶν θὰ ἦσαν γνωστοὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Χωρὶς τοὺς Βυζαντινοὺς ἡμῶν προγόνους, οἵτινες μὲ ἐκπληκτικὴν ἐπιμονὴν καὶ μὲ δυσπερίγραπτον ζήλον ἀντέγραψαν καὶ διέσωσαν διὰ τῶν χειρογράφων Κωδίκων, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους γέμουν σήμερον αἱ Βιβλιοθήκαι τοῦ κόσμου, τὰ συγγράμματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων θὰ παρέμενον ἄγνωστα εἰς ἡμᾶς. Ἀλλ' ἐπὶ πλέον εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ἡμῶν προγόνους ὀφείλομεν καὶ τὴν Πίστιν ἡμῶν καὶ τὴν Ἀλήθειαν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τὸν νέον θησαυρὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Θεολογικῆς μας κληρονομίας. Αὐτὰ ἐν πρώτοις τὰ ἱερὰ Βιβλία τῶν Ἁγίων Γραφῶν καὶ μάλιστα τὰ ἱερὰ Βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, διεφυλάχθησαν, διεσώθησαν καὶ μετεδόθησαν εἰς ἡμᾶς, χάρις εἰς τὸν ὑπέρθεον ζήλον τῶν πιστῶν εἰς τὴν Νέαν Θρησκείαν τοῦ Ναζωραίου Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ ἀνεκτίμητος πλοῦτος τῆς Πατερικῆς καὶ Ἐκ-

κλησιαστικῆς Γραμματείας, αἱ Συλλογαὶ τῶν ἱερῶν Κανόνων τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὁ μέγας θησαυρὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μας Ποιήσεως, εἶναι ἡ ἱερὰ Παρακαταθήκη, τὴν ὁποίαν κατέλιπον εἰς ἡμᾶς οἱ ἐνδοξοὶ πρόγονοι ἡμῶν τοῦ Βυζαντίου.

4. Ἀκόμη ἡ Παιδεία, ἡ Τέχνη, ἡ Νομοθεσία, ἡ Διοικητικὴ Ὀργάνωσις, αὐτὴ ἡ ὁμιλουμένη καὶ σύγχρονος ἡμῶν Γλῶσσα, γραπτὴ καὶ προφορικὴ, ἔχουν τὰς ρίζας αὐτῶν ἐν ὄλῳ ἢ ἐν μέρει, εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἐὰν αἱ ρίζαι τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς συγχρόνου πολιτισμένης ἀνθρωπότητος, ὀρθῶς ἀναγνωρίζεται, ὅτι στηρίζονται ἐπὶ τοῦ Κλασσικοῦ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων πνεύματος· ὁ κορμὸς τοῦ θαυμαστοῦ δένδρου τοῦ συγχρόνου Πολιτισμοῦ, μὲ τοὺς θαυμασίους Κλάδους καὶ τὴν ἐξαισίαν ἀνθησίαν του, ἀνεπτύχθη καὶ ἐκαλλιεργήθη καὶ ἤνθησε καὶ ἐκαρποφόρησε ἐν πρώτοις ἐπὶ Βυζαντιακοῦ ἐδάφους καὶ ἀπὸ τὸ Βυζάντιον μετεφυτεύθη εἰς ὄλους τοὺς λαοὺς διὰ τῶν Ἑλλήνων, τοῦ κραταιοῦ καὶ ἐνδόξου τούτου Γένους, ἐξ οὗ καὶ ἡμεῖς προερχόμεθα καὶ καταγόμεθα. Ἐκ τούτου καὶ δικαίως, ἀλλὰ καὶ ὑπερηφάνως διαλαλοῦμεν τὸν μέγαν, τὸν ἀνεκτίμητον, τὸν ἀνεπανάληπτον, τὸν ἀμίμητον Πολιτισμόν, τὸν ὁποῖον ἐκληρονομήσαμεν καὶ τὸν ὁποῖον μετεδώσαμεν μεταφυτεύσαντες εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης.

*

5. Ἡ 29 Μαΐου τοῦ 1453 ἀποτελεῖ κατὰ κοινὸν τῶν Βυζαντινολόγων χαρακτηρισμόν, τὴν ἀποφράδα ἡμέραν τῆς καταλύσεως τῆς ἐνδοξοτέρας Αὐτοκρατορίας ἐν τῇ καθόλου Ἱστορίᾳ τῶν Ἐθνῶν καὶ τῶν Λαῶν, τῆς Βυζαντινῆς. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους τῶν ἐνδόξων Βυζαντινῶν ἡμῶν προγόνων τὸ Βυζάντιον δὲν ἐξέλιπε, δὲν ἔσβυσε, δὲν ἔπαυσε ζωοποιεῖν καὶ ἀνθοῦν. Ζῆ μέσα μας, ζῆ δι' ἡμῶν τῶν ἀπογόνων καὶ ἐπιγόνων του· ζῆ διὰ τῶν πνευματικῶν του θησαυρῶν, τῶν καλλιτεχνικῶν του Μνημείων, τῶν ἀριστοτεχνικῶν του Κειμηλίων. Ζῆ ὡς Πνεῦμα, ὡς

Πίστις, ὡς Ὁρθοδοξία, ὡς Ἑλληνική Ἰδέα, ὡς Ἐθνική καύχησις, ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον Ἀγαθόν, ὡς Ψυχὴ καὶ Πνεῦμα ποῦ μᾶς ζωοποιεῖ, ποῦ μᾶς κινεῖ, ποῦ μᾶς φωτίζει, ποῦ μᾶς παρωθεῖ εἰς ἔργα ἡρωισμοῦ καὶ αὐτοθυσίας, εἰς πράξεις καὶ ἀριστείας οἰκουμενικῆς προβολῆς· εἰς Ἰδεολογίας εὐγενεῖς καὶ ἀξιομιμήτους, εἰς ἀγῶνας ἱεροῦς καὶ ἐνδόξους! Τὸ Βυζάντιον μᾶς ἐμπνέει καὶ ἀνεπαισθήτως, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, εἰς τὰ Γράμματα καὶ τὰς Ἐπιστήμας, εἰς τὰς Τέχνας, εἰς τὴν Ποίησιν, εἰς τὴν Λογοτεχνίαν, εἰς τὸν Λόγον τὸν γραπτὸν καὶ τὸν προφορικόν, εἰς τὰ αἰσθήματα, εἰς τὰ πάντα. Ἄρεται καὶ κακίαι ἡμῶν τῶν νεωτέρων εἶναι κατάλοιπα τῶν Βυζαντινῶν μας προγόνων. Αὐτὸς ὁ δ υ α σ μ ὸ ς ποῦ παρατηρεῖται εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας καὶ ποῦ διαχωρίζει τὴν θεωρίαν ἀπὸ τὴν πράξιν, τὰς ιδέας ἀπὸ τὰ ἔργα μας, πολλάκις κατὰ ἀντινομικὸν καὶ ἀντιφατικὸν τρόπον· αὐτὸς ὁ σ υ ν α ἰ σ θ ἠ μ α τ ἰ κ ὸ ς κ ὄ σ μ ο ς τοῦ πολυσκάρθμου Ἕλληνοῦ ποῦ παρασύρει αὐτὸν ἄλλοτε μὲν εἰς ὑψηλὰς καὶ εὐγενεῖς ἐνεργείας, ἀλλὰ οὐχὶ σπανίως καὶ εἰς ἐπιπολαίας ἀποφάσεις καὶ πράξεις· αὐτὸς ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν συναισθημάτων ἡμῶν ποῦ μᾶς ὀδηγεῖ πολλάκις εἰς φανατισμοὺς καὶ μισαλλοδοξίαν τῶν ἀντιτιθεμένων εἰς τὰς ἰδεολογικάς μας τοποθετήσεις· αὐταὶ αἱ μετὰ φανατισμοῦ ἐκδηλούμεναι πολιτικαὶ ἀντιθέσεις καὶ κομματικαὶ τοποθετήσεις, εἶναι ἀναμφιβόλως καταβολαὶ τῆς Βυζαντινῆς ἡμῶν καταγωγῆς.

6. Ἄλλ' ἐν τῇ μείξει τῶν τε Ἄρετῶν καὶ τῶν κακιῶν ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων, πάντοτε ἐν τῇ ἀντιμετωπίσει τοῦ Ἐθνικοῦ κινδύνου καὶ τῇ ὑπερασπίσει τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, ἢ προγονικῆ Ἄρετῇ τοῦ Ἕλληνοῦ ἐξαίρεται καὶ πάλιν, συμπνίγουσα πᾶσαν ἄλλην ἐπιζημίαν διάθεσιν ἐπὶ τε τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ πεδίου. Τότε ὁ Ἕλληνας μεταβάλλεται εἰς Ἕλληνα γνήσιον τῆς Κλασσικῆς Ἀρχαιότητος, εἰς Ἕλληνα γνήσιον τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς, εἰς Ἕλληνα ἔτοιμον διὰ πᾶσαν θυσίαν ὑπὲρ τῶν ὀσίων καὶ ἱερῶν, ἅτινα ἐμπεριέχει ἡ ἔνδοξος Πατρίς μας, ἢ Ἑλλάς!

*

Ἴδου ποίαν κληρονομίαν κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς τοὺς φυσικοὺς κληρονόμους τοῦ τὸ Βυζάντιον. Καὶ ὄχι μόνον εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' εἰς ὅλον τὸν σύγχρονον πολιτισμένον κόσμον, τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ! Ὅποια δὲ εἶναι ἡ εὐθύνη ἡμῶν πρὸς διατήρησιν καὶ διαφύλαξιν τοῦ ἀνεκτιμήτου τούτου θησαυροῦ, ποῦ ἐκληρονομήσαμεν ἀπὸ τὸ ἐνδοξον Βυζάντιον, εἶναι περιττὸν καὶ νὰ εἴπωμεν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

Συνδιάλεξις ἀπὸ Ραδιοφώνου μετὰ τῶν κ. κ. Μερναίου καὶ Καραντώνη ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἀποφράδος ἡμέρας τῆς Ἀλώσεως τῆς 29/5/1453.

Η ΠΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΥΤΗΣ*

Α'

Μακαριώτατε, Κύριοι συνάδελφοι, Κυρίες, Κύριοι,

Κατὰ παλαιὸν ἔθος, τὸ ὁποῖον σπανιώτατα παραλείπεται διὰ τὰς περιστάσεις, ἡ Ἑταιρεία Βυζαντινῶν Σπουδῶν ἀποτίει τὴν 29ην Μαΐου ἐκάστου ἔτους φόρον εὐλαβείας πρὸς τὸν ἡρωϊκὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον καὶ τοὺς Ἑλληνας καὶ ξένους συμμάχους αὐτοῦ, τοὺς προμαχήσαντας τῆς βασιλίδος τῶν Πόλεων καὶ κατὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς ἀναιρεθέντας. Στοιχοῦντες τῇ παραδόσει ταύτῃ καὶ ἐφέτος συνεκεντρώθημεν ἐνταῦθα, ἵνα ἀναμνησθῶμεν τῶν μεγάλων ἡμερῶν καὶ τῶν μεγάλων νεκρῶν καὶ μακαρίσωμεν ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἔθηκαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν πολλῶν, τῶν τεθνεώτων καὶ τῶν ἀγεννήτων, διὰ τὰ παραμείνῃ ἄσπιλον τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα. Διότι οἱ νεκροὶ τῆς 29ης Μαΐου 1453 δὲν ἐπολέμησαν μόνον ὑπὲρ τῆς νίκης εἰς τὴν ὁποίαν ἤλπιζον, ὅσοι ἤλπιζον, καὶ τὴν ὁποίαν ἀνέμενον ἀπὸ τὸν Θεὸν μᾶλλον παρὰ ἀπὸ τὰς ἀσθενεῖς αὐτῶν δυνάμεις. Ἐπεσαν διὰ τὰ δώσουν εἰς τὸ μέλλον τὴν δουλεύσῃ ἐπὶ τέσσαρας περίπου αἰῶνας Ἑλληνικὸν Γένος τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως, παραδειγματίσαντες διὰ τοῦ θανάτου τῶν τοὺς ἐσομένους, ἐμψυχώσαντες τοὺς ὀλιγοπίστους, ἀλλὰ καὶ τιμήσαντες τοὺς πρὸ αὐτῶν ἐνδόξους προγόνους, ὅσοι ἐπολέμησαν καὶ ἐθυσίασθησαν διὰ τὰ κρατήσουν τὴν Πατρίδα, τὴν τιμὴν καὶ τὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Εἶχον ἐπίγνωσιν τῆς ἀδυναμίας τῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἐχθρῶν τῶν πεπαλαιωμένων μέσων μὲ τὰ ὅποια οἱ ἴδιοι ἠμύνοντο καὶ τῶν ἀφθόνων καὶ πρωτοφανῶν δι' αὐτοὺς τηλεβόλων, πυροβόλων καὶ πολιορκητικῶν μηχανῶν, ὅπλων δι' ὧν ἐπετίθεντο οἱ πολλαπλάσιοι τῶν ἐχθροί. Οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἐκεῖνοι δ' ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἤλπιζον τὴν σωτηρίαν. Ἡ συναίσθησις ὅτι ἦσαν Ἑλληνας, ἀπόγονοι ἐνδόξων προπατόρων καὶ ὅτι μετὰ τοῦ ὀνόματος προήσπιζον καὶ τὸν πολιτισμὸν, τὸν ὁποῖον εἶχον κληρονομήσει καὶ τὸν ὁποῖον οἱ ἴδιοι εἶχον προεκτείνει, δημιουργήσει καὶ διαφυλάξει, ἡ συναίσθησις ὅτι ἡ ἐπικράτησις τοῦ ἀντιπάλου θὰ ὀπισθοδρομοῖ τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς καὶ θὰ ἔθετεν εἰς κίνδυνον οὐ μόνον τὴν Μεσευρώπην ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Δυτικὸν κόσμον, ἡ ἐπίγνωσις τοῦ βαρυτάτου κινδύνου ἤνωσεν αὐτούς, διχονοοῦντας ἄλλως περὶ τὰ πολιτικά καὶ δογματικά, εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς

Πόλεως, τῆς πίστεως, τῆς τιμῆς. Καὶ διὰ τοῦτο εἶναι πλέον ἄξιοι θαυμασμοῦ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι μάρτυρες καὶ ἅγιοι καὶ πρωτοστάται τῆς ἐλευθερίας καὶ ὑπερασπισταὶ τοῦ πνεύματος καὶ ζηλωταὶ τῆς δόξης.

Οἰαδήποτε δὲ καὶ ἂν εἶναι σήμερον ἡ πολιτικὴ σκοπιμότης τῆς διατηρήσεως τῆς φιλίας καὶ συμμαχίας μετὰ τῶν ἀπογόνων αὐτῶν, τῶν διαδόχων τῆς Κεμαλικῆς Τουρκίας, ὅσονδήποτε καὶ ἂν εἶναι ζωηρὸς ὁ ἡμέτερος πόθος ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως τῶν συνταλαιπωρηθέντων ἐν τῇ διαδρομῇ τῆς Ἱστορίας καὶ ἐν σχεδὸν διαρκεῖ συγκρούσει εὐρεθέντων δύο λαῶν, ὅμως ἡ μνήμη ἡμῶν δὲν δύναται νὰ σβεσθῇ καὶ ἡ τιμὴ πρὸς τοὺς πρωτομάρτυρας τοῦ ἀγῶνος δὲν δύναται νὰ ἐλαττωθῇ. Διότι ἀλλοίμονον ἂν ὁ Λαὸς ἡμνημόνει καὶ ἐν συνειδήσει ἡγωνιῶναι, δυστυχεῖς θὰ εἴμεθα ἐὰν πρὸς στιγμὴν μόνον ὑπεστελλομεν τὴν δῆδα διὰ τῆς ὁποίας φωτίζεται ἡ ἱστορικὴ μνήμη καὶ ἐσβήναμεν τὸ φῶς διὰ τοῦ ὁποίου καταλάμπεται τὸ παρελθὸν καὶ φωτίζεται ἡ παρηγοροῦσα ἡμᾶς καὶ παραδειγματίζουσα ἡμᾶς ἱστορικὴ γνῶσις. Οἱ λαοὶ καὶ τὰ ἱστορικὰ συμφέροντα δὲν μετεβλήθησαν καὶ ἡ συσκοτίσις τοῦ παρελθόντος θὰ ἠδύνατο νὰ παραπλανήσῃ ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι δὲν ζητοῦμεν σήμερον ἐκδίκησιν ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχωμεν κατὰ νοῦν ὅσα προσφάτως (πρὸ ἡμίσεος αἰῶνος κατὰ τὴν Μικρασιατικὴν ἐκστρατείαν καὶ καταστροφὴν) ἐπάθαμεν καὶ ὅσα πρὸ ἡμῶν καὶ πλέον χιλιετηρίδος ὑπέστημεν. Διότι σύγχρονα προβλήματα εἶναι δυνατόν, διαφεύγοντα τὸν ἔλεγχον τῆς ποθητῆς σωφροσύνης, νὰ φέρουν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ τὰς σχέσεις τῶν δύο λαῶν, καὶ ἡ ὑπερφορσύνῃ καὶ ὁ σωβινισμὸς ἐκείνων, ἐκδηλούμενος κατὰ τὰς ἡμέρας μας εἰς τὸ ἀνοικτὸν ἐπι κυπριακὸν θέμα, νὰ καταστρέψῃ ὅσα σώφρονες ἄνδρες ἠθέλησαν νὰ στερεώσουν ἐπὶ τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων μᾶλλον παρὰ ἐπὶ τῆς κοινῆς κατανοήσεως. Οἱ γείτονές μας πρέπει νὰ ἐννοοῦν πάντοτε ὅτι δὲν ζοῦν τὰς ἡμέρας τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητοῦ καὶ ὅτι ἡμεῖς δὲν εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀδυναμίαν τῶν Παλαιολόγων. Ἡμεῖς δὲ πάλιν πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα τοὺς κινδύνους, τὰς σφαγὰς, τὰς ἀποτελέσματα τῆς βαρβαρότητος, τὸν ἀνελέητον τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὑπέταξαν τοὺς προγόνους μας καὶ ἐκράτησαν αὐτοὺς εἰς τὸ σκότος τῆς δουλείας. Καὶ ἐὰν μεταξὺ ἐκείνων ὑπάρχον ἀμετανόητοι, οἱ ὅποιοι ὀνειρεῦνται ἀκόμη τὰς θεωρίας τοῦ Φαλμεράιερ, τὴν ἀγχόνην Γρηγορίου τοῦ Ε', τὰς ἐκτελέσεις τῶν Νοταράδων, τὰς σφαγὰς καὶ τὴν πυρκαϊᾶν τῆς Σμύρνης, τότε τοὺς βεβαιούμεν ὅτι καὶ παρ' ἡ-

* Διᾶλεξις δοθεῖσα, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν τῇ 29/5/1970, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς Ἀλώσεως.

μὴν θὰ ὑπάρξουν οἱ πυρποληταὶ ὡς ὁ Κανάρης, οἱ ναυμάχοι ὡς ὁ Μιαούλης καὶ οἱ Κουντουριῶται, θὰ ἐπαναληφθοῦν τὰ Δερβενάκια. 'Αλλ' εὐφημεῖτε, ὦ ἄνδρες. Δὲν συνήλθομεν ἐδῶ διὰ ν' ἀναξέσωμεν πληγὰς, διὰ νὰ ἀπευθύνωμεν ἀπειλὰς, διὰ νὰ ὀξύνωμεν τὰς καταστάσεις, ἀλλὰ διὰ ν' ἀναμνησθῶμεν τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ἡρώων μας καὶ ἐκτιμῶντες τὰς θυσίας αὐτῶν νὰ ἀντλήσωμεν διδάγματα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν.

Β'.

'Η ἄλωσις, θεωρουμένη μὲν ὡς πολιτικὸν γεγονός ἐῖναι ἢ διάλυσις τοῦ 'Ανατολικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, τὸ ὅποιον εἶχεν ἀνέξει ἐπὶ χίλια ἑκατὸν καὶ πλέον ἔτη, ἀφ' ἧς τὸ Βυζάντιον εἶχε γίνεαι Κων/λις, ὡς στρατιωτικὸν δὲ γεγονός εἶναι ἢ ἐπιβολὴ εἰς τὸν κόσμον νέας μεγάλης δυνάμεως, ἀσιατικῆς, ἐκτὸς τοῦ ἑλληνορρωμαϊκοῦ χώρου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, μὴ χριστιανικῆς, ἢ ὅποια διὰ τελειότερου ἐξοπλισμοῦ, διὰ νέας τακτικῆς διὰ τῆς ποσότητος, τοῦ φανατισμοῦ ἀκόμη ἀλλάζει τὸν ροῦν τῆς Ἱστορίας. Τί ἔχει νὰ φέρῃ αὐτὴ ἢ νέα, ἢ 'Οθωμανικὴ δύναμις; καὶ τί καταλύει; Ποίαν στάσιν θὰ τηρήσῃ ἐναντι τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς ἐποχῆς, ἐναντι τῆς προκεχωρημένης ἤδη 'Αναγεννήσεως εἰς τὴν Δύσιν καὶ τῆς διὰ τῶν 'Ανακαλύψεων εὐρύσεως τοῦ πολιτιστικοῦ χώρου; 'Εν ἄλλοις λόγοις τί κατέστρεψε, τί ἐσταμάτησε, τί δὲν ἀπεδέχθη;

Διὰ νὰ ἐννοήσωμεν τὸ πρόβλημα πρέπει ν' ἀποβάλωμεν τὴν προκατάληψιν περὶ βυζαντινισμοῦ καὶ βυζαντινολογούντων προγόνων. 'Όχι διότι θ' ἀρνηθῶμεν ὅτι τὸ Βυζάντιον ἦτο καὶ θεοκρατικόν, ὅχι διότι παραβλέπομεν τὰς ἀτέρμονας θεολογικὰς συζητήσεις καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν νομιζομένην διχόνοιαν. 'Αλλὰ τὸ Βυζάντιον ὡς κράτος, ἄλλοτε μέγα καὶ πανίσχυρον, ἄλλοτε ἀδύναμον καὶ περιορισμένον, δὲν ἦσαν μόνον οἱ θεολόγοι καὶ οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ νηστεύουσαι καλογραφαί. Μεγάλῃ στρατιωτικῇ ὀργάνωσις, στόλος, οἰκονομία ὀργανωμένη, κοινωνικὴ πρόνοια, παιδεία δαψιλῆς, τέχνη τὴν ὅποιαν ἀνακαλύπτομεν καὶ θαυμάζομεν εἰς τὸν αἰῶνα μας, γράμματα ἀξιόλογα, δυναμισμός, καὶ ἂν θέλετε ἐπεκτατικὸν πνεῦμα τόσον ὡς πρὸς τὰ ἐδάφη ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν διάδοσιν τῆς ἰδίας του πίστεως καὶ τοῦ ἰδίου του πολιτισμοῦ. Θετικαὶ ἐπιστήμαι, μαθηματικά, ἀστρονομία, μουσικὴ, ἰατρικὴ, ἀνάγναι ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, συντήρησις, μελέτη καὶ κάρπωσις τῆς 'Ελληνικῆς Φιλοσοφίας, ἀπὸ τοῦ συντηρητικοῦ 'Αριστοτελισμοῦ μέχρις οὐ μόνον τοῦ Πλάτωνος ἀλλὰ κυρίως τῶν Νεοπλατωνικῶν θεωριῶν. 'Ο ρόλος τῆς συντηρήσεως εἶναι δυνατόν νὰ ὑποτιμᾶται σήμερον, ἀλλὰ τὸ γεγονός ὅτι ἢ καὶ αἰδέυσις τῶν Βυζαντινῶν ἐγένετο διὰ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, διέσωσεν αὐτοὺς μέχρι τῆς 'Αναγεννήσεως εἰς τὴν Δύσιν καὶ τῆς λειτουργίας τῆς τυπογραφίας. Τί θὰ ἦτο ἐξ ἄλλου οὐ μόνον ἢ 'Ανατολὴ (Πέρσαι καὶ 'Αραβες καὶ οἱ δι' αὐτῶν ἐκπολιτισθέντες), ἀλλὰ αὐτὴ ἢ Δύσις ἄνευ τῆς ἐπηρείας τοῦ Βυζαντίου καὶ

τοῦ ἐκπολιτισμοῦ αὐτῶν; Οὐ μόνον οἱ Βαλκάνιοι Σέρβοι, Κροᾶται, Βούλγαροι, οἱ Σλάβοι τῆς Μεσευρώπης, οἱ πρόγονοι τῶν σημερινῶν Ρουμάνων καὶ τῶν Οὐγγρων, ἀλλ' αὐτὴ ἢ μεγάλη μᾶζα τῶν Ρωσικῶν λαῶν, ἐὰν δὲν εἶχον ἐκχριστιανισθῆ, διδαχθῆ τὰ γράμματα, τὴν ἱστορίαν, τὰς τέχνας, ὅ,τι λέγομεν πνευματικὸν καὶ ὕλικόν πολιτισμὸν ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου; Μία ἀκτινοβολία ἀπὸ τοῦ Γιβραλτάρ μέχρι τῆς 'Αζοφικῆς καὶ ἀπὸ τῆς Μεσευρώπης μέχρι τῆς 'Αθησυνίας, εἰσδύουσα εἰς τὰς στέππας, εἰς τὰς κοιλάδας, εἰς τὰς θαλάσσας;

Καὶ ἐπεὶ τὸ Βυζάντιον τὸ ὅποιον ἦτο ἐξ ἐπόψεως γλώσσης καὶ πολιτισμοῦ 'Ελληνικόν, ἦτο ἐν πολλοῖς ἐξ ἐπόψεως διοικήσεως, ὀργανώσεως καὶ δὴ στρατιωτικῆς, καὶ ἀπὸ πλευρᾶς δικαίου συνέχειας τῆς Ρωμαϊκῆς ἀντιλήψεως περὶ τάξεως, πειθαρχίας, νόμου καὶ δυνάμεως. 'Ός ἐκ τούτου διωχέτευεν οὐχὶ τὰς δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις τῆς σπαρασσομένης 'Ελλάδος μὲ τὰς ἀπειραριθμούς πολιτείας, ἀλλὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀντίληψιν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ νόμου. Προκειμένου δὲ περὶ βαρβάρων λαῶν, δὲν νομίζω ὅτι οὗτοι θὰ ἠδύνατο ἄλλως πῶς νὰ ἐκπολιτισθοῦν ἐὰν δὲν διήρχοντο τὸ στάδιον τῆς ἀσκήσεως εἰς ἐν θεοκρατούμενον πειθαρχημένον κράτος, εἰς τὸ ὅποιον ὁ νόμος καὶ ἢ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις νὰ εἶχε διάφορον σημασίαν.

'Ιδωμεν νῦν τὴν ἑκτασιν τὴν ὅποιαν κατεῖχε τὸ Βυζάντιον κατὰ τὴν ἱστορικὴν διαδρομὴν καὶ τὴν γεωγραφικὴν του συναλληλίαν μὲ τὸ ἀναβαῖνον καὶ ὑποκαθιστῶν αὐτὸ 'Οθωμανικὸν κράτος. Εἴτε εἰς τὴν ἔνδοξον ἐποχὴν τοῦ 'Ιουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, εἴτε εἰς τοὺς πολέμους τῆς δυναστείας τῶν Μακεδόνων, εἴτε εἰς τὴν περίοδον τῶν Κομνηνῶν ἀποβλέψωμεν, θὰ σχηματίσωμεν εὐρυτάτην γεωγραφικὴν ἔννοιαν τῶν χώρων οἱ ὅποιοι συναπετέλεσαν τὴν λεγομένην «οἰκουμένην» καὶ διὰ μικρότερον ἢ μεγαλύτερον διάστημα ὑπήχθησαν εἰς τὸ 'Ανατολικὸν Ρωμαϊκὸν κράτος, τὸ ὅποιον ἀποκαλοῦμεν 'Ελληνικὸν Βυζάντιον: 'Η Μικρασία μετὰ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης, ἢ Φοινίκης, ἢ Αἴγυπτος, ἢ Βόρειος 'Αφρικὴ ἐν συνεχείᾳ, ἢ 'Ισπανία μετὰ τῶν νήσων τῆς Μεσογείου καὶ τῶν παραλίων τῆς Γαλλίας, ὀλόκληροι αἱ 'Ιταλικὴ καὶ Βαλκανικὴ χερσόνησοι, μέρος τῆς Μεσογείου, ἢ Νότιος Ρωσία. Κορμὸς δὲ τοῦ ἐν λόγῳ κράτους, μὴ ἀπάτουμεθα, ἦτο ἢ 'Ελληνικὴ, ἑλληνόγλωσσος, χριστιανικὴ Μικρασία, ἀπὸ τοῦ Πόντου μέχρι τῆς 'Ιωνίας καὶ ἀπὸ τῆς Βιθυνίας μέχρι τοῦ Ταύρου. 'Ο ἰδικὸς μας ἑλλαδικὸς χώρος εἶχε δευτερεύουσαν σημασίαν διὰ τὸ ἀπέραντον αὐτὸ καὶ ἀξομειούμενον κράτος, τὸ ὅποιον ἐκολοβάθη ἀπὸ τοὺς 'Αραβας, τοὺς Φράγκους, τοὺς Σλάβους, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Γότθους, τοὺς Βανδάλους, τοὺς Τούρκους καὶ εἰ τινα ἄλλον ἐχθρὸν καὶ πολέμιον.

(Συνεχίζεται)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ
Καθηγητῆς Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΙΚΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΓΩΝ κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Τὴν Κυριακὴν τοῦ Τυφλοῦ, 31ην Μαΐου, ἐγένετο κατὰ τὴν καθιερωμένην τάξιν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ τῶν Ἀθηνῶν ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσε ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμος συνιερουργῶν μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν συνόδων Ἰωαννίνων κ. Σεραφεῖμ, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Δαμασκηνοῦ, Νικαίας κ. Γεωργίου καὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Δημητριάδος κ. Ἠλία, Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Καλλινίκου, Κερκύρας κ. Πολυκάρπου, Θεσσαλιώτιδος κ. Κωνσταντίνου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Νικοδήμου, Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Θεολόγου καὶ Χαλκίδος κ. Νικολάου, παρηκολούθησεν δὲ πλῆθος κόσμου, τὸ ὁποῖον ἀνεφώνησεν μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὸ «ἄξιος».

Κατ' αὐτὴν ὁ Μακαριώτατος προσφωνῶν τὸν χειροτονούμενον εἶπε τὰ ἑξῆς:

Θεοφιλέστατε,

Πάντοτε μὲν εἶναι βαρὺς ὁ τῆς Ἀρχιερωσύνης ζυγός, ἰδιαίτερος ὅμως ὅταν πρόκηται διὰ τοῦ χαρίσματος τῆς Ἀρχιερωσύνης νὰ ἐπιτεθῆ ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ χειρονονομένου τὸ βάρος μιᾶς ἐκτεταμένης Μητροπόλεως καὶ τῆς διαποιμάνσεως πολλῶν χιλιάδων ψυχῶν.

Καθίσταται ὅμως ἀκόμη περισσότερον βαρὺς, ὅταν εἰς τὴν ἐπισκοπήν, ἡ ὁποία ἔλαχεν εἰς τοὺς ὤμους τοῦ χειροτονούμενου, ἔχουν διέλθει μορφαὶ ἐξέχουσαι καὶ ἔχουν καταλείπει ἔργον οὐδὲ τὸ τυχόν. Μία τοιαύτη περίπτωσις πρόκειται ἐνώπιον ὑμῶν, Θεοφιλέστατε. Ἀναδέχεσθε τὰ βάρη τῆς διαποιμάνσεως μιᾶς Μητροπόλεως ἐκτεταμένης εἰς χώραν, πολυπληθοῦς εἰς ποιμνιον καὶ ἰδιαζόντως ἀνεπτυγμένης ὑπὸ τῶν αἰοιδίμων προκατόχων ὑμῶν καὶ εἰς τὸ στενότερον ποιμαντικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εὐρύτερον τῆς Ἐκκλησίας ἔργον.

Διήλθον μορφαί, αἱ ὁποῖαι ἔχουν μείνει ἱστορικαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν καὶ ὁ πρὸ ἡμῶν διαποιμάντας θεοφιλῶς τὸ ποιμνιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, μακαριστὸς Διονύσιος.

Ποῖον εἶναι τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνετε νὰ συνεχίσετε, εἶναι γνωστὸν ὄχι μόνον εἰς τὸ πανελλήνιον, ἀλλὰ καὶ ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἶθε οὔτε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἡ ὁποία ἐπέλεξεν ὑμᾶς, οὔτε ἡ Πολιτεία, ἡ ὁποία ἐπεκύρωσεν τὴν ἐκλογὴν ταύτην, νὰ μὴ διαφρασθῶσιν εἰς τὰς ἐλπίδας των καὶ τὰς προσδοκίας των καὶ εἶθε αἱ προσευχαὶ ὅλων, οἱ ὁποῖοι εἴτε προσώπων αὐτὴν τὴν στιγμήν παρακολουθοῦσι τὴν ἱερὰν αὐτὴν τελετὴν εἴτε μακρόθεν συνοδεύουσι ὑμᾶς

διὰ τῶν ἐντεύξεών των, νὰ εἰσακουσθῶσι καὶ νὰ ἀποβῆτε ἀντάξιος διάδοχος τῶν μεγάλων προκατόχων σας.

Εἰς τὴν προσφώνησιν ταύτην τοῦ Μακαριωτάτου ἀπήντησεν ὁ χειροτονούμενος ὡς ἀκολούθως:

Μακαριώτατε,

Εὐρισκόμενος εἰς τὴν Ἱερὰν Νῆσον τῆς Παναγίας, τὴν Τήνον, ἐπληροφορήθην ἀπροσδοκῆτως τὴν ἐκ μέρους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐκλογὴν μου ὡς Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν. Ἡ στιγμή ἐκεῖνη ὑπῆρξε δι' ἐμὲ συγκλονιστικὴ. Κατελήφθην ἀπὸ φόβον καὶ αγωνίαν, σκεπτόμενος τὸ μέγα τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. Αὐτὴ ἡ ἀγωνία καὶ ὁ τρόμος συνέχουν τὴν ψυχὴν μου καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν συντεταγμένως εὐρίσκομαι ἐνώπιον τοῦ Ἀρχιερέως Χριστοῦ, θεωρῶν τὸ φορικτὸν του θουαστήριον καὶ καλούμενος εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τῆς Ἱερωσύνης. Ἡ πρόσκλησις αὐτὴ τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπωμισθῶ τὸ μέγα τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἔργον καὶ νὰ δεχθῶ τὸν πυρωμένον ἄνθρακα τῆς ἀρχιερατικῆς χάριτος ἐντός μου, μὲ κάμνουν νὰ «πορευῶμαι πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων»¹. «Οἶδα τὴν ἔμμαντοῦ ψυχὴν, τὴν ἀσθενῆ ταύτην καὶ μικρὰν»², καὶ διὰ τοῦτο ἐν εἰλικρινεῖα πολλάκις καὶ μετὰ δακρῶν ἰκέτευσα (τὸν πρῶτον τῆ φύσει ἀρχιερέα, τὸν μονογενῆ Χριστόν)³, νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον τὴν στιγμήν ταύτην λαμβάνει χώραν.

Ἐχω τὴν συνείδησίν μου μαρτυροῦσαν, ὅτι οὐδέποτε καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ἐπεδίωξα ἢ ἐπεζήτησα τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ὄχι ἀπὸ ἀσέβειαν πρὸς αὐτό, ἀλλὰ ἀπὸ βαθυτάτην συναίσθησιν τοῦ ὕψους καὶ τῆς σοβαρότητος τοῦ ἀξιώματος καὶ διότι ἡ ἱερατικὴ μου ἀποστολὴ ἐπλήρου χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως τὴν ψυχὴν μου. Ἐπεθύμουν νὰ ἐργασθῶ ὡς ἱερεύς, ἐν ἀπλότητι, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου μου καὶ ἡσθανόμην ἀγαλλίασιν, ὡσάκις προσηυχόμην πρὸ τοῦ (τεθυμένου Χριστοῦ), καὶ προσέφερον αὐτὸν τροφήν εἰς τοὺς ἀδελφούς μου, ἢ διηκόουν εἰς τὴν μετάδοσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐπιθυμία μου νὰ ἀποφύγω τὴν ἐπιστρατεύσιν αὐτὴν ὀφείλεται εἰς τὴν ἀντικειμενικὴν ἐξέτασιν τοῦ ἑαυτοῦ μου, ὅστις παρουσιάζει τόσας ἐλλείψεις καὶ ἀπειρίαν καὶ ποικίλας ἀδυναμίας, ὥστε νὰ καθίσταται δυσχερὲς νὰ ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ὑψίστην κλήσιν τοῦ Θεοῦ. Καὶ εἶναι ἀνθρωπίνως δύσκολον νὰ δε-

1. Γ ρ η γ. Ν α ζ ι α ν ζ η ν ο ὕ, Εἰς τὸν ἑαυτοῦ πατέρα Γρηγόριον, Migne 35, 820.

2. Ἰ. Χ ρ υ σ ο σ τ ὀ μ ο υ, Περὶ Ἱερωσ. Γ' 8, Migne 48, 646.

3. Ἀ πο σ τ. Δ ι α τ α γ α ί, Η', XLVI, 14.

χθῆ κανείς τὸ ἀξίωμα τοῦτο, διότι ὁ Ἐπίσκοπος δέον νὰ διακρίνεται ἀπὸ μίαν ἀδιάκοπον ἐργήγορσιν εἰς τὰς σκέψεις του, νὰ ζῆ ἐντόνως τὴν πνευματικὴν ζωὴν, ἐν ἀφιερώσει νὰ ἀναστρέφεται ἐν ἀφελότητι καρδίας μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πορεύεται μετὰ ὑποδειγματικὸν τρόπον καὶ «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» νὰ ἀσκῆ μετὰ ζήλου ἐνθέου τὸ τριπλοῦν ἔργον του, καὶ ἰδίᾳ τὸ λειτουργικὸν καὶ εὐχαριστιακὸν τοιοῦτον. Ὁ Ἐπίσκοπος ὡς «προϊστάμενος τῆς (τοπικῆς) Ἐκκλησίας ἀπάσης»⁴, καλεῖται νὰ κρῖνῃ «μετ' ἐξουσίας»⁵, νὰ ἴσταται ὡς διάδοχος τῶν Ἀποστόλων, «εἰς τόπον Θεοῦ», ὡς τονίζει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος⁶, ἐξαγγέλων ὑπευθύνως καὶ συνειδητῶς τὸ ἔργον του, καὶ νὰ εἶναι «ὁ προωρὸς τῆς Ἐκκλησίας»⁷, ὅστις μετὰ σύνεσιν νηφαλιότητα καὶ σοφίαν Θεοῦ νὰ καθοδηγῆ τὸ σκάφος αὐτῆς. Ἀκόμη ὁ Ἐπίσκοπος ὀφείλει νὰ προσέχη, ὥστε «μηδεμίαν πρόφασιν μέμφεως παρέχειν δικαίαν...»⁸ εἰς τὸ ποίμνιον του, τὸ ὁποῖον θὰ ποιμαίνῃ «...μετ' ἐπιστήμης καὶ οὐχὶ σκευεῖσι ποιμένους ἀπειροῦ»⁹. Πρέπει προσέτι νὰ καταρτίσῃ τὸν ἑαυτὸν τὸν κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ γίνῃ «ὁδὴγὸς τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτῆς ἀφρόνων, διδάσκαλος νηπίων, φωστῆρ ἐν τῷ κόσμῳ», «ἐμφυρὸς εἰκῶν τῆς Θεότητος», «ὄσιος, ἄκακος, ἀμίαντος»¹⁰, ἔχων (νοῦν Χριστοῦ)¹¹ καὶ καρδίαν ἀγαπῶσαν, ἀφοῦ οἱ πάντες πρὸς αὐτὸν θὰ προστρέχουν ὡς πρὸς στοργικὸν πατέρα. Τέλος ὁ Ἐπίσκοπος φέρει βαρυτάτην εὐθύνην ἔναντι ὄλων τῶν πιστῶν, οἵτινες ζητοῦν «τῶν ἁμαρτιῶν κωλυτὴν διὰ τῆς νοθεσίας γίνεσθαι, καὶ τῆς δικαιοσύνης σκοπὸν, καὶ τῶν ἡτοιμασμένων ὑπὸ Θεοῦ ἀγαθῶν κήρυκα, καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς διαγγελτῆρα...»¹².

Ἄλλὰ πέραν ὄλων αὐτῶν τῶν βαρυτάτων εὐθυνῶν καὶ καθηκόντων ποὺ πηγάζουν ἀπὸ τὸ Ἐπισκοπικὸν Ἀξίωμα, Μακαριώτατε, ἕνας Ἐπίσκοπος τοῦ 1970, τῆς ἐποχῆς δηλ. τῶν καταπληκτικῶν ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν ἐπιτευγμάτων, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος κατακτᾷ τὴν Σελήνην καὶ χάνει τὴν ἐπαφὴν μετὰ τὴν ψυχὴν του, καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσῃ καθημερινῶς δέσμην ζωτικῶν προβλημάτων, ποὺ συγκλονίζουν τὰ ἄτομα, τὰς οἰκογενεῖας, τὴν κοινωνίαν, καὶ τὰ ὅποια ζητοῦν ἀπὸ τὸν ἐκπρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας ταχεῖας, σαφεῖς καὶ οὐσιαστικὰς λύσεις. Πρέπει εἰς τὸν ταλαίπωρον, διχασμένον καὶ κλονιζόμενον ἀπὸ τὰς ποικίλας ἐπιδράσεις τῶν διαφόρων ἰδεολογικῶν ρευμάτων ἄνθρωπον ὁ Ἐπίσκοπος νὰ προσφέρει ὅ,τι δυνατότερον, καλύτερον καὶ ἀγιώτερον ἔχει, διὰ νὰ τὸν ἐξάγῃ ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον. Τὰ προβλήματα αὐτά, θεωρητικὰ καὶ πρακτικά, μόνιμα ἢ παροδικὰ εἰς τὴν

ἐποχὴν μας, καθ' ἣν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θεωρεῖται «λίθος ἀποδοκιμασμένος», ἢ πίστις τῶν πολλῶν κλυδωνίζεται, ἢ ποικίλη ἀνομία ἀποθρασύνεται καὶ τὸ κακὸν κορυφούται, ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον νὰ διαθέτῃ γνώσεις πολλὰς, πείραν ἰκανὴν, ἀγάπην ἀνυπόκριτον καὶ ἀκένωτον πρὸς ὄλους γενικῶς καὶ ἀγιότητα οὐ τὴν τυχοῦσαν.

Τέλος ἡ πολυεδρική μορφή τοῦ προκατόχου μου, ἀειμνήστου Μητροπολίτου Κυροῦ Διονυσίου, τοῦ ἀγίου καὶ ἥρωος αὐτοῦ τῆς Ἐκκλησίας Ἐπισκόπου, ὅστις ἐκδαπανήσας τὴν ζωὴν του μετὰ ὑποδειγματικὴν ὑπομονήν, ἀκατάβλητον ἐργατικότητα καὶ ἀφραστον ἡρωισμόν εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀφήσας βαρυτάτην κληρονομίαν πνευματικῆς καὶ ὁσιακῆς ζωῆς καὶ μεταβαλὼν τὴν Μητρόπολιν του εἰς πνευματικὸν καὶ κοινωνικὸν ἐργοτάξιον, ἀποτελεῖ δι' ἐμὲ ἕνα ἐπὶ πλέον λόγον νὰ δειλιῶ ἐμπρὸς εἰς τὴν πρόσκλησιν αὐτῆν τῆς Ἐκκλησίας.

Ταῦτα πάντα ἀναλογιζόμενος, τίμιε Πάτερ, ἀδυνατῶ νὰ πιστεύσω ὅτι αἱ ἀσθενεῖς μου δυνάμεις θὰ δυνηθοῦν νὰ βαστάσουν τὴν τεραστίαν αὐτὴν εὐθύνην, τῆς νέας μου διακονίας. Πῶς θὰ ἀντιμετωπίσω ἕνα τοιοῦτον πολὺπλευρον καὶ πολυσύνθετον ἔργον; Ἴδού διατὶ κατελήφθην ἀπὸ φόβον καὶ τρόμον, ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τῆς ἐκλογῆς μου καὶ ὠρθώθη ἐντὸς μου ἡ σκέψις τῆς φυγῆς. Καὶ ἐὰν τὴν στιγμὴν αὐτὴν, παρὰ τὰς δυσκολίας μου, δέχομαι τὴν ἐπιστροφάτευσιν, τὸ πράττω, διότι θεωρῶ τὴν ὑπακοήν μου, πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸν Θεόν, ἀνωτέραν τῶν ἰδικῶν μου σκέψεων καὶ δυνατοτήτων καὶ διότι πιστεύω ἀπόλυτα ὅτι «ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται»¹³.

Εἰσέρχομαι εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ καταπετάσματος χειραγωγούμενος ἀπὸ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν σεπτὴν χορείαν τῶν συλλειτουργούντων ἀγίων Ἀρχιερέων, μετὰ πίστιν σταθερὰν καὶ ἐλπίδα βεβαίαν, παραδίδων τὸν ἑαυτὸν μου ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ ἀνεύδρον εἰς τὴν θεῖαν χάριν («τὴν τὰ ἀσθενῆ θεραπεύσαν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσαν»), γνωρίζων ὅτι τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα («ἔργον ἐστὶ, οὐκ ἄνεσις· φροντίς, οὐκ τρυφή· λειτουργία ὑπεύθυνος, οὐκ ἀρχὴ ἀνεξέταστος· πατρικὴ κηδεμονία, ...οὐκ ἀλογοθέλητος ἐξουσία»)¹⁴.

Μακαριώτατε,

Κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν, τὴν ἀνεπανάληπτον διὰ τὴν ζωὴν μου, ἐπιτρέψατέ μου νὰ ἐκφράσω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας πρὸς Ὑμᾶς καὶ τὴν περὶ Ὑμᾶς Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, διότι μετὰ ἐτιμήσατε διὰ τῆς ἱερωτάτης ψήφου Ὑμῶν, καθὼς καὶ τὴν Α.Ε. τὸν Ἀντιβασιλέα διὰ τὴν πρόκρισίν μου ὡς Μητροπολίτου τῆς ἱστορικῆς καὶ πολυανθρώπου Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν, τῆς διακρινομένης διὰ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν βαθεῖαν ἀγάπην της πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.

13. Β' Κορ. ιβ', 9.

14. Ἰσιδωρος Πηλουσιώτης 3,216, Migne 78, 900 Α.

4. Κλήμης Ἀλεξανδρεῦς.

5. Ἀποστ. Διαταγαί, Β' XII, 1.

6. Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, Πρὸς Μυζην., VI, 1.

7. ΨΚλήμ. Ρώμης, Ἐπιστ. πρὸς Ἰακ., XIV.

8. Θεοφύλακτος.

9. Γρηγ. Ναζιανζηνοῦ, Ἀπολογητικὸς.

10. Ἐβρ. ζ', 26.

11. Α' Κορ. β' 16.

12. Ἀποστ. Διαταγαί, Β' XVII, 6.

Μετὰ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ὁμως καὶ βαθείας συγκινήσεως τὴν ὥραν αὐτὴν ἐνθυμοῦμαι τὴν ἀγάπην τῶν παρισταμένων σεβαστῶν μου γονέων, οἵτινες μετὸ λαμπρὸν παράδειγμα τῆς εὐσεβείας καὶ ἐναρέτου ζωῆς των ἔδωσαν τὴν πρώτην ὄθησιν εἰς τὴν χριστιανικὴν μου ζωὴν. "Ὅ,τι ἐγὼ δὲν ἠδυνήθην νὰ τοὺς προσφέρω, τοῦτο ἄς τοὺς ἀνταποδώσω, ὁ Κύριος. Εὐγνωμόνως μνημονεύω τοὺς πνευματικούς μου πατέρας, οἵτινες συνέβαλον τὰ μέγιστα εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν προκοπὴν μου. Ἰδιαιτέρως αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ εὐχαριστήσω τὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων ἢ «Ζωή», ἣτις ἐργαζομένη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπὸ ἐτῶν, μετὸ ποικίλους τρόπους, ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας, μετὸ ἐβοήθησεν νὰ γνωρίσω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, νὰ ἀγαπήσω καὶ νὰ στερεωθῶ εἰς τὴν χριστιανικὴν ζωὴν καὶ νὰ ἀποδώσω περισσότερον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Παρακαλῶ τέλος καὶ ἱκετεύω Ὑμᾶς, τίμιε πάτερ, καὶ τοὺς σεβαστούς μου συλλειτουργοὺς τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, σεβασμιωτάτους ἱεράρχας, τοὺς λίαν ἀγαπητούς μου συλλειτουργοὺς καὶ ὄλον τὸ εὐλαβὲς καὶ φιλόθεον ἐκκλησίασμα, ἵνα δεηθῶσιν, ὅπως τὸ πῦρ τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ Πανάγιον Πνεῦμα, κατέλθῃ ἐπ' ἐμὲ διὰ νὰ φωτίσῃ, ἀγιάσῃ καὶ ἀναδείξῃ μισητὴν τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ (τύπον τῶν πιστῶν, τουτέστιν τὸ ἀρχέτυπον τοῦ βίου)¹⁵, ἵνα ποιμάνω θεοφιλῶς τὴν θεόσωστον ἐπαρχίαν Τρίκκης καὶ Σταγῶν, μεθ' ἧς σήμερον συνάπτω πνευματικὴν συγγένειαν καὶ ἀκαταλύτους δεσμούς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

«Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ἐμάντων τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ»¹⁶. Σὺ δὲ Δέσποτα, (εἰχει τὴν εὐπείθειαν, ἀπόδος τὴν εὐλογίαν...)¹⁷. Μετάδος μοι τὴν χάριν τοῦ Ἀρχιερέως Χριστοῦ. Καὶ εἶγον ἵνα ἀξιωθῶ νὰ προσφέρω εἰς αὐτὸν ἐν πλήρει ἀπαρηγήσει τὴν καρδίαν μου, πρὸς ἀφέλειαν τῶν ἐμπιστευομένων μοι ψυχῶν, πρὸς ἰδικὴν μου σωτηρίαν καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Παναγίου ὀνόματός Του.

15. Ἰω. Χρυσόστομου Ὁμιλ. γ' εἰς Α' πρὸς Κορινθίους.

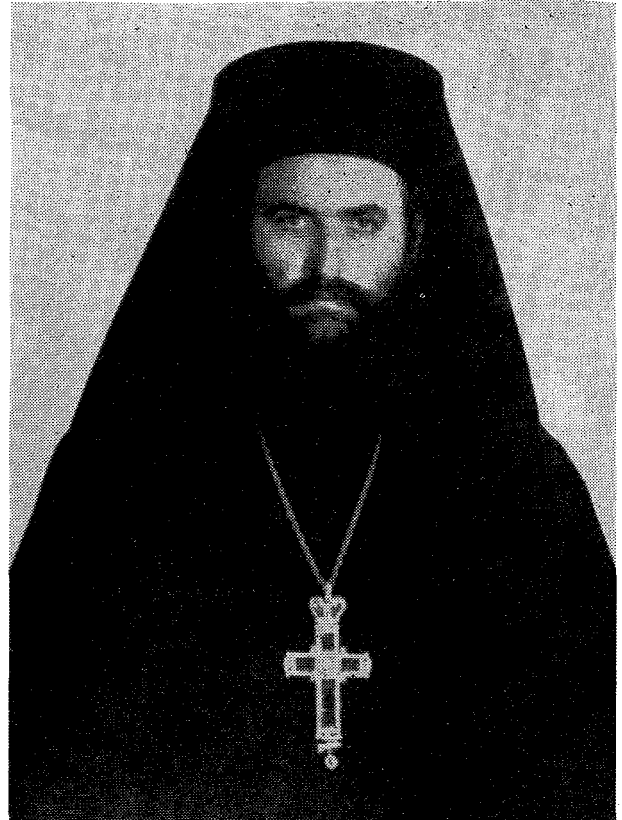
16. Πράξ. κ', 32.

17. Γρηγ. Ναζιανζηνοῦ, Ἀπολογητικός, ρίς'.

Βιογραφικὸν σημείωμα.

Ὁ νέος μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ, κατὰ κόσμον Βύρων Στεφάνου, ἐγεννήθη εἰς Φανάριον Καρδίτσας τὴν 27ην Ἰουλίου 1932. Ἐφοίτησεν εἰς τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον καὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς ἰδιαίτερας του πατρίδος. Διεκρίνετο διὰ τὸν ζῆλόν του εἰς τὰ γράμματα, ἡ δὲ ζωὴ του ὡς ἐφήβου ἦτο ὑποδειγματικὴ μετὰ τῶν συμμαθητῶν του. Τὸ 1950 ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ ἀρχὰς τοῦ 1955.

Κατόπιν, ὡς ἐφεδρος Ἀνθυπολοχαγὸς Πεζικοῦ, ὑπηρετήσεν εἰς τὴν Σχολὴν Μονίμων Ὑπαξιωματικῶν Σύρου, εἰς τὴν Ὀρησκευτικὴν Ὑπηρεσίαν καὶ εἰς ἄλλας Στρατιωτικὰς Μονάδας καὶ εἰργάσθη παραλλήλως μετὰ τῶν νέων καὶ τοῦ λαοῦ λίαν ἐπιτυχῶς, δεχθεὶς

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ.

κατ' ἐπανάληψιν τοὺς ἐπαίνους τῶν ἀνωτέρων του. Ἀπολυθεὶς τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀδελφότητα Θεολόγων ἢ «Ζωή». Ἐκτοτε, εἰργάσθη μετὰ ζήλου ὡς λαϊκὸς ἱεροκέρυξ εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου, ὡς καὶ εἰς τὰς πόλεις Ἡράκλειον Κρήτης, Λαμίας καὶ Πειραιᾶ, ἀποδώσας ἄριστα ἀποτελέσματα εἰς τὸ κατηχητικὸν καὶ διδακτικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Παράλλῃλως προσεπάθει νὰ καλλιεργῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν του τὸ σεμνὸν ἦθος καὶ τὴν πνευματικότητα.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 1965, τῇ παροτρύνσει τοῦ πνευματικοῦ του Ἀρχιμ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, ἐχειροτονήθη Διάκονος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος κυροῦ Κυρίλλου, τοποθετηθεὶς ὡς ἱεροκέρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων. Τὴν 4ην Δεκεμβρίου 1966, ἐχειροτονήθη εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ ἰδίου Μητροπολίτου καὶ προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του εἰς ὄλους τοὺς τομεῖς τῆς πνευματικῆς καὶ λατρευτικῆς ἐργασίας τῆς Μητροπόλεως, κυρίως δὲ μετὰ τῆς νεότητος, ὀργανώσας μετὰ πολλὴν καρποφορίαν Κατηχητικὰ Σχολεῖα, Ὁμάδας ἐργαζομένων νέων, Κατασκηνώσεις κ.λ.π.

Τὸν Νοέμβριον τοῦ 1967 ἀπεσπάσθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὴν νῆσον Γυάρον, ὅπου εἰργάσθη ἐπὶ τετράμηνον ὡς ἱερεὺς-ἱεροκέρυξ. Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Μητρόπολιν του, ὑπηρετήσεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ τι

Η ΘΕΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΦΥΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

Δεύτερον, ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἁγία καὶ ἡθικῶς, καθ' ὅσον ἀποτελεῖται ἐκ μελῶν ἁγίων, ἁγιασθέντων διὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ ἁγιαζούσης χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἐνδυσσάμενων τὸν Χριστόν, καὶ οὕτω γενομένων μελῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ, κεκλημένων «μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ» (Ἐβρ. 12,10). Πράγματι οἱ χριστιανοὶ «πιστεύσαντες ἐσφραγίσθησαν τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ Ἁγίῳ» (Ἐφ. 1,13), ὡς προεῖρηται, ἕνεκα τούτου δὲ οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ ἐχαρακτήριζον ἑαυτοὺς ὡς «ἁγίους καὶ ἐκλεκτοὺς τοῦ Θεοῦ», ἀποτελοῦντας τὸν ἐκλεκτὸν καὶ περιούσιον λαὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν νέον ἀληθῆ Ἰσραὴλ τῆς Κ. Διαθήκης, θεωρούμενοι καὶ ὡς «σωζόμενοι» καὶ «τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον» ἢ «ἁγιασμένοι ἐν Χριστῷ» ἢ «κλητοὶ ἅγιοι» (Ρωμ. 1,7. Α' Κορ. 1,2. Κολ. 3,12. Α' Πέτρ. 1,1. Πράξ. 2,47 κλπ.). Ἔχει δ' ὡς ἔργον καὶ σκοπὸν ἡ Ἐκκλησία «τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων», τὴν «οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφ. 4,12) καὶ τὴν ἐπαναγωγὴν εἰς τὴν ἁγιότητα καὶ τὴν ἀρχέγονον ἐν γένει δικαιοσύνην ὅλων τῶν ἀνθρώπων (Α' Κορ. 6,11. Α' Θεσ. 4,3) καὶ τὴν μεταμόρφωσιν αὐτῶν καὶ ὅλου τοῦ κόσμου. Τὸν ἁγιασμὸν τῶν ἀνθρώπων ἀνέθηκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὁ θεῖος αὐτῆς Δομήτωρ προσευχηθεὶς: «ὕπερ αὐτῶν

ἐγὼ ἁγιάζω ἑμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ᾧσιν ἁγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ» (Ἰωάν. 18,19). Ἡ ἁγιότης τῶν πιστῶν εἶναι ὑπερφυσικὸν δῶρον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, παρεχομένη μόνον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἀρχῆς γινομένης διὰ τοῦ βαπτίσματος, ὅπερ εἶναι «ἡ ἀπαρχὴ τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς εὐλογίας»³². Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον αὐτὴ ποιεῖται χρῆσιν μέσων ἁγίων, οἷον τῆς θείας διδασκαλίας, τῆς θείας χάριτος καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων, δι' ὧν πάντων ἐνεργεῖ τὸ ἐν αὐτῇ διαμένον Ἅγιον Πνεῦμα, ἀναδεικνύον αὐτὴν ἅγιον λαὸν τοῦ ζῶντος Θεοῦ καὶ ἁγίους καταρτίζουσαν. Διὰ τῶν μέσων τούτων ἐξαγιάζονται οἱ ἄνθρωποι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, γινόμενοι «ἅγιοι» (Ρωμ. 1,7. Α' Κορ. 1,2. Ἐφ. 2,12. Α' Τιμ. 5,10. Ἐβρ. 3,1) καὶ «ναοὶ τοῦ Θεοῦ» ἢ «ναοὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Α' Κορ. 3,16-17. 6,19. Β' Κορ. 6,16). Οὕτω π.χ. ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφει πρὸς Α' Κορ. 3, 16-17: «Οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν οἰκεῖ;... ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἷτινές ἐστε ὑμεῖς». Καὶ πρὸς Α' Θεσ. 4,3 προστίθησιν: «Τοῦτο γὰρ ἐστὶ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν». Ὁ δὲ ἅγιος Ἰγνάτιος ὠνόμασε τοὺς χριστιανούς «θεοφόρους», «χριστοφόρους», «ἁγιοφόρους», «ναοφόρους»³³. Ἐντεῦθεν ἡ καταρτίζουσα τοὺς ἁγίους Ἐκκλησία ἀποβαίνει «συνάθροισις ἁγίων καὶ συναγωγὴ ὁσίων»³⁴, ἢ «ἱατρεῖον ὁ οἶκος οὗτος ἐστὶν πνευματικόν»³⁵, ἢ «κοινὸν τῶν ψυχῶν ἱατρεῖον»³⁶ καὶ «βαλανεῖον πνευματικόν»³⁷, καθαῖρον καὶ ἁγιάζον τοὺς πνευματικῶς πάσχοντας καὶ κύπτοντας ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐαυτῶν ἁμαρτιῶν, οὕτω δὲ ἀναδεικνύον αὐτοὺς ἁγίους κατὰ τὸν βίον ἢ τὴν πίστιν. Σχετικῶς ὁ Κύριλλος Ἱεροσολύμων παρατηρεῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία καλεῖται καθολικὴ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ «διὰ τὸ καθολικῶς ἱατρεύειν καὶ θεραπεύειν ἅπαν τὸ τῶν ἁμαρτιῶν εἶδος, τῶν διὰ ψυχῆς καὶ σώματος ἐπιτελουμένων, κεκτῆσθαι δὲ ἐν αὐτῇ πᾶσαν ἰδέαν ὀνομαζομένης ἀρετῆς, ἐν ἔργοις τε καὶ λόγοις καὶ πνευματικοῖς παντοίοις χαρίσμασιν»³⁸. Ὡστε κατέχουσα ἀληθῆ ἁγιότητα ἢ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 310 τοῦ προηγούμενου τεύχους

διάστημα ὡς Πρωτοσύγκελλος, ὡς Ἐγούμενος τριῶν Μονῶν καὶ ὡς ἐπόπτης Προσκυνημάτων.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐκτιμήσασα τὴν προθυμίαν καὶ τὴν ἐργατικότητά του, ὥρισεν αὐτὸν Τοποτηρητὴν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δημητριάδος, ὅπου διεκρίθη διὰ τὴν συνετὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ποικίλων προβλημάτων αὐτῆς.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1969, προτάσει τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ἀπεσπάσθη ὑπὸ τοῦ Ἰπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων εἰς τὸ Ἀνώτερον Ἱερατικὸν Φροντιστήριον Τήνου, ὅπου ὑπῆρέτησεν ὡς Ἰποδιευθυντῆς καὶ καθηγητῆς τῆς Ποιμαντικῆς, Ὁμιλητικῆς καὶ Κανονικοῦ Δικαίου. Παραλλήλως μὲ τὸ διδακτικὸν ἔργον, ἤσκει ἐπιμελῶς καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἱεροκλήρυκος ἐν τῇ νήσῳ.

Διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας του, ἀπενεμήθησαν πρὸς αὐτὸν Ἐπαινος τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, Εὐαρέσκεια τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φαναριοφερσάλων καὶ Ἀκρα εὐαρέσκεια τοῦ Ἰπουργοῦ Δημοσίας Τάξεως.

Ἰπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἐξελέγη εἰς τὸ τριπρόσωπον δελτίον πρὸς πληρώσιν τῆς χηρευούσης Μητροπόλεως Τρίκκης καὶ Σταγῶν τὴν 16ην Μαΐου 1970, τὸ δὲ Μικρὸν καὶ Μέγα Μήνυμα, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀντιβασιλέως στρατηγοῦ κ. Ζωϊτάκη πρόκρισίν του, ἐτελέσθη τὴν 20ην Μαΐου.

32. Γρηγορίου Νύσσης, Λόγ. ἀντιρρητ. πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐκθεσιν, PG 45, 592.

33. Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, Ἐφεσ. 9,2. 15,3. PG 5, 652. 657.

34. Ἰγνατίου Ἀντιοχείας, Τραλ. 3, PG 5, 780.

35. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς Ἰωάν. ὁμιλ. 2,5, PG 59, 36. Πρβλ. καὶ εἰς Γέν. 32,1, PG 52, 293: «ἱατρεῖον γὰρ ἐστὶ πνευματικόν ἡ Ἐκκλησία... καὶ ἱατρεῖον ἐστὶ ψυχῶν...»

36. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Λόγ. πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὰς ἀγ. εἰκόνας 1, PG 94, 1268.

37. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Εἰς Β' Κορ. ὁμιλ. 15,5, PG 61, 510: «Βαλανεῖον γὰρ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία πνευματικόν, οὐ ρύπον σώματος, ἀλλὰ ψυχῆς ἀποσμηχὸν κηλῖδα τοῖς πολλοῖς τῆς μετανοίας τρόποις».

38. Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατήχ. 18,23, PG 33, 1044. BEΠ 39, 241.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 3057
 Διεκπ. 1657 } Ἀθήνησι, τῆ 25ῃ-5-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1732

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἔχει ἀναληφθῆ
 ἀπὸ μακροῦ χρόνου μία εὐρυτάτη ἐκδοτικὴ προσ-
 πάθεια, καρπὸς τῆς ὁποίας εἶναι, ὡς γνωρίζετε,

ἐκδοσις μεγάλου ἀριθμοῦ βιβλίων ἐπιστημονικοῦ θεο-
 λογικοῦ χαρακτήρος καὶ ἐποικοδομητικοῦ τοιοῦτου,
 ὡς καὶ πλήρους σειρᾶς τῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῆς
 Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Ἡ λαμπρὰ αὕτη ἐκδοτικὴ προσπάθεια τῆς Ἐκ-
 κλησίας, ἵνα συνεχισθῆ ἀπροσκόπτως, ἔχει τὴν ἀνά-
 γκην τῆς πλήρους καὶ ἀμερίστου ἠθικῆς καὶ ὄλικῆς
 συμπαραστάσεως πάντων τῶν ἐκτιμώντων τὴν ἀξίαν
 ταύτης.

Ὅθεν, ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος, παρακαλεῖ ὑμᾶς,
 ὅπως ἀμερίστον τὸ διαφέρον ὑμῶν δεκνύμενοι ἐν
 προκειμένῳ, πᾶσαν καταβάλητε μέριμναν διὰ τὴν ὅ-
 σον ἐνεστὶν εὐρυτέραν διάδοσιν ἐν ταῖς θεοσώστοις
 ὑμῶν Παρουκίαις τῶν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακο-
 νίας ἐκδεδομένων βιβλίων καὶ τὸν ἐφοδιασμὸν ἀπάν-

Ἐκκλησία μεταδίδει αὐτὴν καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς, ἀπο-
 μακρύνουσα μὲν ἀπ' αὐτῶν καὶ ἑαυτῆς πᾶν τὸ μὴ ἅγιον
 καὶ ὅσιον ἢ ἐφάμαρτον, παραμένουσα δὲ κεχωρισμένη
 τοῦ κόσμου καὶ τῷ Θεῷ καθωσιωμένη καὶ διακονοῦ-
 σα αὐτῷ πρὸς δόξαν αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο ἡ Ἐκκλησία
 καλεῖ τοὺς χριστιανούς νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὴν ἐν
 τῇ Π. καὶ τῇ Κ. Διαθήκῃ (Λευϊτ. 19,2. 11, 44. 20,7.
 Α' Πέτρ. 1,16) κλῆσιν τοῦ Θεοῦ: «ἔσεσθε ἅγιοι, ὅτι
 ἐγὼ ἅγιός εἰμι», ἐνισχύουσα ἅμα αὐτοὺς διὰ τῶν ἁγια-
 στικῶν τῆς μέσων ὅπως μιμηθῶσι τὴν ἀγιότητα τοῦ
 Θεοῦ κατὰ τὸ ἐφικτὸν αὐτοῖς. Οἱ ἀπόστολοι Παῦλος
 καὶ Πέτρος προτρέπουσι τοὺς χριστιανούς, ὅπως ἀντα-
 ποκριθῶσιν εἰς τὸν ἐπίγειον τοῦτον προορισμὸν καὶ
 τὴν θείαν κλῆσιν αὐτῶν: «Διώκετε τὸν ἁγιασμὸν, οὐ
 χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον» (Ἐβρ. 12,14),
 «ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ» (Β' Κορ. 7,
 1). «Τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς
 ὑμῶν... εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶ-
 σθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ» (Α' Θεσ. 4, 3-4). «Κατὰ
 τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ
 ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται (ὅτι) ἅγιοι
 ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός» (Α' Πέτρ. 1,15-16). Ἐπομένως
 «ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἐτι» (Ἀποκ. 22,11). Γίνονται
 δὲ ἅγιοι οἱ χριστιανοὶ «ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Α' Κορ.
 1,2), διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως καὶ τοῦ βαπτίσμα-
 τος, τῆ χάριτι καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
 Αὐτονόητος ὅμως ὅτι τὸ ἰδανικὸν τῆς θείας ἀγιότητος
 καὶ ἀγαθότητος δὲν εἶναι ἐφικτὸν πᾶσιν ἀνθρώποις,
 ἐπειδὴ ποιοῦνται διάφορον χρῆσιν τῆς ἑαυτῶν ἐλευ-
 θερίας ἐν τῷ κατὰ τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ ἀγῶνι, πολλοὶ
 δὲ ὑποδουλοῦνται εἰς τὴν ἁμαρτίαν. «Ἐάν εἴπωμεν,
 ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ
 ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Α' Ἰωάν. 1,8).
 Διότι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐλεύθεροι, καὶ ἐπομένως κα-
 λοῦνται ὅπως ἐλευθέρως οἰκειοποιηθῶσι τὴν ἐν Χρι-
 στῷ σωτηρίαν καὶ τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μέσα τοῦ ἀ-

γιασμοῦ αὐτῶν. Κυρίως εἰπεῖν, οἱ χριστιανοὶ δὲν εἶναι
 τετελειωμένοι ἅγιοι, ἀλλ' εὐρίσκονται ἐν τῷ γίγνε-
 σθαι καὶ ἐξελίσσεσθαι καὶ προοδευτικῶς τελειοῦσθαι,
 πορευόμενοι τὴν δύσβατον ὁδὸν τῆς ἀγιότητος ἐν μέ-
 σω πολλῶν ἐμποδίων. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν τὰ καθ' ἕκα-
 στον μέλη καὶ ἡ ἐπίγειος Ἐκκλησία ὡς ὅλον εὐρίσκει-
 ται ἐν τῇ ὁδῷ καὶ δὲν ἔχει τερματίσει τὴν πορείαν
 τῆς πρὸς τὸν οὐρανόν, ὑπόκειται κατὰ τὸ ἀνθρώπινον
 στοιχεῖόν τῆς εἰς τὸν πειρασμὸν καὶ τὴν ἁμαρτίαν,
 ἐκ τῆς ὁποίας ὅμως παραμένει τελείως ἄθικτον καὶ
 ζένον τὸ θεῖον στοιχεῖον αὐτῆς. Εἰδικώτερον, ὅτι ἐν
 τῇ Ἐκκλησίᾳ προέρχεται ἐκ τῆς Κεφαλῆς αὐτῆς, εἶναι
 ἅγιον, ὅτι δὲ προέρχεται ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευ-
 θερίας, δύναται νὰ εἶναι καὶ ἁμαρτωλὸν καὶ κακόν,
 λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ζῶσα
 Ἐκκλησία ἀποτελεῖται ἐξ ἀνθρωπίνων μελῶν καὶ
 ὀργάνων. Ἐν τῷ παρόντι σημειοῦνται ἠθικαὶ ἀτέ-
 λειαι καὶ πτώσεις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐ-
 ξομειώσεις τῆς ἀγιότητος αὐτῶν, ἐνῶ ἡ πλήρης ἀγιό-
 τῆς εἶναι ἐσχατολογικὸν ἀγαθόν. Καθόλου εἰπεῖν, ἡ
 Ἐκκλησία καθ' ἑαυτὴν μὲν καὶ κατ' οὐσίαν εἶναι ἁγία,
 κατὰ τὰ μέλη ὅμως αὐτῆς ὑπόκειται εἰς τὸν πειρασμὸν
 καὶ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ δὴ ὡς «σῶμα Χριστοῦ» μὲν
 εἶναι ἁγία, ὡς «λαὸς τοῦ Θεοῦ» δὲ ὑπόκειται, κατὰ
 τὰ μέλη αὐτοῦ, εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Οὕτως ὁ «λαὸς τοῦ
 Θεοῦ» ὡς ὅλον εἶναι ἅγιος, ἀλλ' ὅμως τὰ καθ' ἕκαστον
 μέλη αὐτοῦ εἶναι δυνατόν καὶ νὰ ἁμαρτάνωσι, δι' ὃν
 λόγον παρὰ τῷ Ἐρμᾷ ἀπαντᾷ ἡ χαρακτηριστικὴ φρά-
 σις «τοῖς ἁγίοις τοῖς ἁμαρτήσαντι»³⁹. Ἀρκεῖ μόνον
 νὰ μὴ ἐκπίπτωσιν οἱ ἁμαρτάνοντες τῆς ἑαυτῶν πί-
 στεως καὶ τῆς ἐκχεομένης ἐπ' αὐτοὺς χάριτος τοῦ
 Θεοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ
 Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

39. Ἐρ μ α, Ὅρασ. II, 24.

των τῶν Ἱερῶν ὑμῶν Ναῶν διὰ τῶν ἀρίστων λειτουργικῶν αὐτῆς βιβλίων.

- † Ὁ Ἀθηναίων Ἱερωσύμοσ, Πρόεδρος
 † Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιοσ
 † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβοσ
 † Ὁ Ἰωαννίνων Σεραφεῖμ
 † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδουτανίας Δαμασκηνόσ
 † Ὁ Νικοπόλεωσ καὶ Πρεβέζησ Στυλιανόσ
 † Ὁ Κίτρονοσ Βαρνάβασ
 † Ὁ Εἰάθησ Ἀντώνιοσ
 † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδοσ Κωνσταντῖνοσ
 † Ὁ Κασσανδρείασ Συνέσιοσ
 † Ὁ Νικαίας Γεώργιοσ

Ὁ Ἀρχιεραγματεύων
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖοσ Κατσούρησ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 3059
 Διεκπ. 1659 Ἀθήνησι τῆ 25η-5-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1734

Πρὸσ

Τοὺσ Σεβασμιωτάτοσ Ἱεράρχασ
 τῆσ Ἐκκλησίασ τῆσ Ἑλλάδοσ

Ἡ Διαρκῆσ Ἱερά Σύνοδοσ, ἔχουσα ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ ἀνασυνιστώμενοσ γάμοσ διαζευχθέντων προσμετρεῖται ὑπὸ τῆσ Πολιτείας ἐν τῆ διαδοχικῆ πολυγαμία, ἠχθη εἰσ τὴν ἀπόφασιν, ὅπωσ ἐφεξῆσ μὴ χορηγῆται ἄδεια τελέσεωσ γάμου ἢ ἀνασυστάσεωσ τοιοῦτου, εἰσ ἄσ περιπτώσεισ ὁ οὕτωσ τελοῦμενοσ ἢ ἀνασυνιστώμενοσ γάμοσ θεωρεῖται τέταρτοσ ὑπὸ τῆσ Πολιτείας καὶ συνεπῶσ ἄκυροσ, τροποποιουμένησ ὡσ πρὸσ τὸ σημεῖον τοῦτο τῆσ ὑπ' ἀριθμ. 891/619 Ἐγκ. 1378/16-6-1966 Συνοδικῆσ Ἐγκυκλίου, πρὸσ ἀποφυγὴν τῶν δημιουργουμένων ἐν ταῖσ τοιαύταισ περιπτώσεισ δυσχερῶν νομικῶν καταστάσεων.

- † Ὁ Ἀθηναίων Ἱερωσύμοσ, Πρόεδρος
 † Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Γεώργιοσ
 † Ὁ Μυτιλήνης Ἰάκωβοσ
 † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνησ Διονύσιοσ
 † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδουτανίας Δαμασκηνόσ
 † Ὁ Νικοπόλεωσ καὶ Πρεβέζησ Στυλιανόσ
 † Ὁ Κίτρονοσ Βαρνάβασ
 † Ὁ Εἰάθησ Ἀντώνιοσ
 † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδοσ Κωνσταντῖνοσ
 † Ὁ Κασσανδρείασ Συνέσιοσ
 † Ὁ Νικαίας Γεώργιοσ

Ὁ Ἀρχιεραγματεύων
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖοσ Κατσούρησ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. { Πρωτ. 3090
 Διεκπ. 1733 Ἀθήνησι τῆ 28η-5-1970

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1735

Πρὸσ

Τοὺσ Σεβασμιωτάτοσ Ἱεράρχασ
 τῆσ Ἐκκλησίασ τῆσ Ἑλλάδοσ

Κοινοποιούντεσ ὑμῖν κατωτέρω τὸ ὑπ' ἀριθμ. Φ. 11724/32/70/19-5-1970 ἔγγραφον τοῦ Ἀρχιεπίου Ναυτικοῦ, δι' οὗ ζητεῖται ἡ συμβολὴ τῆσ Ἐκκλησίασ εἰσ τὸν ἑορτασμὸν τῆσ Ναυτικῆσ Ἑβδομάδοσ. Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσει παρακαλοῦμεν ὑμάσ, ἵνα, ὡσ καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, πᾶσαν καταβάλητε μερίμναν διὰ τὴν ἐν τῆ καθ' ὑμάσ θεοσώστω Ἐπαρχία ἐκδηλώσων τῆσ αἰτουμένησ συμβολῆσ τῆσ Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίασ εἰσ τὸν διαληφθέντα ἐτήσιον Πανελλήνιον ἑορτασμὸν τῆσ Ναυτικῆσ Ἑβδομάδοσ.

† Ὁ Ἀθηναίων Ἱερωσύμοσ, Πρόεδρος
 Ὁ Ἀρχιεραγματεύων
 Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖοσ Κατσούρησ

ΑΡΧΗΓΕΙΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

7ον ΕΠΙΤ. ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΤΜΗΜΑ: 2

Τηλέφ.: 230781 ἔσ. 415

Ἀριθμ. Φ. 11724/32/70

Ἀρ. Σχ. 2133

19η Μαῖου 1970

Πρὸσ Ἱεράν Σύνοδον τῆσ Ἐκκλησίασ
 τῆσ Ἑλλάδοσ (Ἀγ. Φιλοθέησ 19
 Ἐνταῦθα, ἐπὶ ἀποδείξει)

ΚΟΙΝ. ΥΠ. ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
 ΥΠ. ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΑΙΑΣ

ΘΕΜΑ: Συμβολὴ τῆσ Ἐκκλησίασ εἰσ ἑορτασμὸν
 τῆσ Ναυτικῆσ Ἑβδομάδοσ

ΣΧΕΤ: Α.Ν. ὑπ' ἀριθμ. 11724/32/70 ἀπὸ 14-4-1970

1. Ἐν συνεχείᾳ ἀνωτέρω σχετικοῦ, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ ἀπευθυνθῶμεν καὶ πάλιν πρὸσ ὑμάσ, ὡσ καὶ κατὰ τὸ παρελθόν ἐγένετο, μὲ τὴν παράκλησιν ὅπωσ συστήσῃτε πρὸσ τὰσ Μητροπόλεισ τῆσ Χώρασ τὴν ἀπὸ ἄμβωνοσ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀνάπτυξιν τοῦ ρόλου τῆσ Θαλάσσησ καὶ τῶν Ἑλλήνων Ναυτικῶν εἰσ τὴν διάδοσιν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

2. Ὡσ πλέον καταλλήλοσ ἡμέρασ διὰ τὰσ ἀνωτέρω ὁμιλίασ, προτεινομεν τὰσ Κυριακάσ 28ησ Ἰουνίου καὶ 29ησ Ἰουλίου, πρώτην καὶ τελευταίαν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆσ Ναυτικῆσ Ἑβδομάδοσ.

Ἀντιπλοίαρχοσ Γκ. Πετμεζᾶσ
 Διευθυντῆσ Α' Κλάδοσ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἄγγελος Νησιώτης (†).

Ἡ πρὸς Κύριον ἐκδημία τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐγγάμων ἐφημερίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν πατρὸς Ἀγγέλου Νησιώτου, περὶ τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ὁποίου θὰ γραφοῦν λεπτομερῶς τὰ δέοντα εἰς προσεχῆς τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου», ἐστέρησε τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ἐνὸς διακεκριμένου κληρικοῦ, ὅστις λίαν ἀποδοτικῶς ἐργάσθη εἰς τὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, ἀποδώσας καρπὸν ἐκατονταπλασίονα.

Ὁ πατὴρ Ἄγγελος, ὅστις ὑπῆρξε καὶ λαμπρὸς οἰκογενειάρχης, ἀναδείξας μάλιστα καὶ ἕνα τῶν υἱῶν του εἰς διακεκριμένον καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἡγετικὸν στέλεχος τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, συνεβάλετο τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀφύπνισιν τῆς καθ' ὅλου πνευματικῆς ζωῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀναξωπυρήσας τὸ ἐνοριακὸν ιδεῶδες, συντελέσας τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἴδρυσιν καὶ ἀνάπτυξιν ἀναριθμῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ἀναδείξας τὰς τόσον καρποφόρως δρώσας Ὁρθοδόξους Χριστιανικὰς Ἐνώσεις, ἰδρύσας τὸν Χριστιανικὸν Ὀμιλὸν Φοιτητῶν, συγγράφας ἢ ἐκδῶσας ποικίλα ἔργα ἐποικοδομητικῆς χαρακτῆρος, συντελέσας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν λειτουργικῆς κινήσεως καὶ μεταδώσας τὸ ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα εἰς τὰς χιλιάδας τῶν πνευματικῶν του τέκνων.

Εἶθε ὁ Κύριος νὰ τάξη τὴν ψυχὴν τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς Ἀγγέλου ἐν σκηναῖς δικαίων, νὰ παρηγορήσῃ τὰς χιλιάδας τῶν διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀπορφανισθέντων πνευματικῶν του τέκνων καὶ νὰ ἀναδείξῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος πολλοὺς κληρικούς, ἀκολουθοῦντας εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Ἀξιόλογοι συναντήσεις.

Ἡ εἰς Ἑλλάδα ἀφίξις τοῦ ἐκ τῶν Προέδρων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Δρος Ernest Rayne, τοῦ Δρος Micheli καὶ Pasteur Maury, στελεχῶν τοῦ Συμβουλίου τούτου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐπαφῆς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐκ τοῦ σύνεγγου κατανοήσεως τοῦ ἔργου αὐτῆς, ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἀξιολόγους συναντήσεις αὐτῶν μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Μονίμου Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων.

Κατὰ τὰς ἐπαφὰς ταύτας, ἔσθην μὲν κατενοήθη καὶ διεκηρύχθη ὑπὸ τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν ἢ ἀνακαινιστικῆ προσοπάθεια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐτέρωθεν δὲ ἐξήρθη ἐκατέρωθεν ὁ πολότιμος ρόλος αὐτῆς ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει, τρίτον δὲ ἐδόθη ἀφορμὴ, ἵνα ἐν πνεύματι εὐλικρινείας, ἀγάπης καὶ ἐγκαρδιότητος ὑπομνησθῶν αἱ προϋποθέσεις τῆς συνεργασίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

«Ἀγάπη καὶ ἀμοιβαῖος σεβασμός».

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ παρατηρηθῇ, ὅτι ἐν σχέσει πρὸς τὴν τόσον συζητουμένην κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας στάσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐναντι τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐτόνισε προσφάτως, ὅτι («Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἑλλάδος ἀγρυπνεῖ καὶ ἐξετάζει πᾶσαν σχετικὴν ἐνέργειαν ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν πλήρει συνειδήσει τῆς εὐθύνης τῆς»).

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἢ σταθερὰ στάσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διευτυπώθη ἤδη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου ἐν τῷ («Σχεδίῳ ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος») κατὰ τρόπον μὴ ἐπιτρέποντα παρανοήσεις ἢ παρεξηγήσεις: («Προτεινόμεν, ἵνα τὸ χαρακτηρισμὸν τὰς σχέσεις μας ταύτας εἶναι ἢ χριστιανικὴ ἀφ' ἐνὸς ἀγάπη καὶ ὁ ἀμοιβαῖος ἀφ' ἑτέρου σεβασμός. Οὕτω θὰ καλλιεργῆται μὲν ἡ φιλία, ἀλλὰ θὰ διατηρῆται καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ἡ σταθερὰ ἐμμονὴ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ διδασκαλίαν»).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου κατὰ τὴν πρόσφατον διακήρυξίν του, «ἐν ἀγάπῃ θὰ ἀποβλέπωμεν πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους, ἀλλὰ καὶ ἐν σταθερότητι πρὸς τὴν πίστιν μας θὰ βαδίζωμεν τὸν δρόμον μας. Πρέπει νὰ ὁμοιοῶμεν καὶ νὰ μὴ στρέφωμεν τὰ πρὸς ἐναντι ἀλλήλων, διότι δυστοχῶς συμβαίνει καὶ αὐτό... Πρέπει νὰ ὑποστηρίζωμεν πᾶσαν προσπάθειαν ἀποβλέπουσαν πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ».

Δέον νὰ ἀγρυπνοῦν.

Καταγγεῖλαι τινὲς ἐκπαιδευτικῶν καὶ γονέων διατυπωθεῖσαι πρὸς τὴν Μονίμου Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς Χριστιανικῆς ἀγωγῆς τῆς νεολαίας, ἀναφέρουν, ὅτι αἱ εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος ὀργανωθεῖσαι γυμναστικαὶ ἐπιδείξεις τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν Μέσης Ἐκπαιδευσεως, διὰ τῶν ὁποίων κατεδείχθη, ὅτι τὸ ὑγιὲς ἀθλητικὸν πνεῦμα κερδίζει ὀλοπρὸν καὶ περισσότερον ἔδαφος εἰς τὰς τάξεις τῆς μαθητικῆς νεολαίας, ἔδωκεν εἰς τινὰς περιπτώσεις ἀφορμὴν, ἵνα αἱ μαθήτριά ἐξοικειῶνται πρὸς ἐκδηλώσεις, μετὰ τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμβιβασθῇ ἡ σεμνότης καὶ ἡ αἰδώς, ἥτις πρέπει νὰ κοσμήσῃ πᾶσαν ὀρθόδοξον Ἑλληνίδα.

Ὅθεν οἱ ὀργανοῦντες τὰς γυμναστικὰς ἐπιδείξεις δέον νὰ ἀγρυπνοῦν, ἵνα αὐταὶ μὴ δημιουργοῦν ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν νέων ἐν εἶδος πέμπτης φάλαγγος, τὸ ὅποιον θὰ δημιουργῆ ἐλαστικὰς συνειδήσεις καὶ θὰ συντελῆ εἰς τὴν διάβρωσιν τοῦ καθ' ὅλου μορφωτικοῦ ἔργου.

Ἐκθεσις ἐμπειρογνομῶνων.

Προσωπικότητες διεθνῶς κύρους, πολιτικοί, στρατιωτικοί, πυρηνοφυσικοί, χημικοί, ἀντιπρόσωποι πέν-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. 'Ιερώνυμος κατά τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 21 Μαΐου μέχρι 7 'Ιουνίου ἔ. ἔτους:

Ἐτέλεσε τὴν θείαν Λειτουργίαν τὴν 24ην Μαΐου εἰς τὸν πανηγυρίζοντα 'Ι. Ναὸν 'Αγίας Φωτεινῆς Ν. Σμύρνης.

— Τὴν 31ην Μαΐου εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν 'Αθηνῶν, προστάς τῆς χειροτονίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Τρίκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ.

Πρόεστη τῆν 21ην Μαΐου τῆς Δοξολογίας ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ ἑορτῇ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

— Τὴν 28ην Μαΐου κατὰ τὴν τελεθεύσαν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς 'Εθελοντῶν Διακονίας ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν εἰς τὸ «Δῶμα» τοῦ Θεραπευτηρίου «Εὐαγγελισμός».

Πρόδρευσε τὴν 22αν Μαΐου τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ν.Ι.Κ.Ε.

— Τὴν 26ην Μαΐου τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Επιτροπῆς ἀνεγέρσεως τοῦ 'Ηρώου τῆς 'Αγίας Λαύρας.

— Τὴν 29ην Μαΐου τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Δ.Ε.Π.

— Τὴν 5ην 'Ιουνίου τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ 'Αχιλλοπουλείου 'Ιδρύματος.

Παρέστη τὴν 22αν Μαΐου εἰς ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν τοῦ 'Ιδρύματος 'Αποκαταστάσεως 'Αναπήρων Παίδων εἰς Παγκράτι.

— Τὴν 28ην Μαΐου εἰς τὰ 'Εγκαίνια τοῦ 'Ενεργειακοῦ Κέντρον Λαυρίου.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὴν ἐπιμνημόσυνον τελετὴν πρὸς τιμὴν τοῦ ἀειμνήστου Αὐτοκράτορος τοῦ 'Βυζαντίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Παλαιᾶς

τε μεγάλων κρατῶν, μελῶν τῆς («Πυρηνικῆς λέσχης»), ἐν σχετικῇ ἐκθέσει των τονίζουσι, ὅτι «τώρα εἶναι ἀπολύτως δυνατὴ ἢ πλήρης καταστροφὴ οἰαομένη μορφῆς ζωῆς ἐπὶ τοῦ πλανήτου, ἔνεκα τοῦ ἀποκαλυμμένου «ὄπλου τῆς ὑστάτης κρίσεως», τὸ ὁποῖον εἶναι δέσμη, δηλαδὴ ἄλλοσος ὑδρογονοβομβῶν μὲ ἐπικάλυμμα κοβαλτίου.

'Εκτὸς τούτου, κατὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκθεσιν τῶν ἐμπειρογνομῶνων, ἀπάρχει τὸ ἀπέραντον ὀπλοστάσιον τοῦ μικροβιολογικοῦ πολέμου, τὸ ὁποῖον παρέχει ἀφαντάστους δυνατότητας καταστροφῆς μὲ σχετικῶς ὀλιγοδάπανα μέσα. Δέκα κιλὰ L.S.D. ἀρκοῦν, διὰ νὰ μεταβάλουν τὸ Τόκιο τῶν 11.500.000 κατοίκων εἰς φοροκομεῖον ἐπὶ 24 ὥρας, ἐνῶ μὲ μικρὰν δόσιν ἄλλων δηλητηρίων, δυνατόν νὰ καταστραφοῦν ὅλα τὰ ἀποθέματα ποσίμου ὕδατος».

Αἱ διαπιστώσεις αὗται καθιστοῦν σαφές, ὅτι ἐὰν ἡ Τεχνικὴ δὲν συνδυάζεται μὲ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀνωτέρας πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἐὰν οἱ ἰθύνοντες τὰς τύχας τοῦ κόσμου δὲν ἀποφασίσουν νὰ ρυθμίσουν εὐλικρινῶς τὰς διεθνεῖς σχέσεις συμφῶνως πρὸς τὰ χριστιανικὰ κριτήρια τῆς ἀνθρωπίνης συμβιώσεως, ἡ ἀνθρωπότης θὰ ἀπειλήται δι' ὀλοσχεροῦς καταστροφῆς καὶ ἐξοντώσεως.

Βουλῆς, ἐνθα ὠμίλησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ν. Πελαγονείας καὶ 'Ενόπλων Δυνάμεων κ. Νικόλαος.

— Τὴν 29ην Μαΐου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν τῆς 'Εταιρείας Βυζαντινῶν Σουδῶν ἐν τῇ αἴθουσῃ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας, καθ' ἣν ὠμίλησεν ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν κ. Ν. Τωμαδάκης, τὴν 30ην Μαΐου εἰς τὴν αὐτὴν αἴθουσαν εἰς τὴν ἐπίκαιρον συγκέντρωσιν τοῦ ἐν 'Αθήναις Συλλόγου Ποντίων, ὅτε ὠμίλησεν ἡ δ. Οἰκονόμου ἐπὶ τοῦ θέματος «'Η Ἄλωσις εἰς τὸ δημοτικὸν μας τραγῶδι», τὴν 31ην Μαΐου δὲ εἰς τὴν ἑορτίον συγκέντρωσιν τοῦ Συνδέσμου τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσός».

— Τὴν 30ην Μαΐου εἰς τὴν ἐνώπιον τῆς Α.Ε. τοῦ 'Αντιβασιλέως στρατηγοῦ κ. Ζωϊτάκη γενομένην τελετὴν τῆς διαβεβαίωσεως τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Τίτου καὶ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Θεοφίλου.

— Τὴν 31ην Μαΐου εἰς τὰ 'Εγκαίνια τῆς Στέγης 'Εργαζομένου Κοριτσιοῦ.

— Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ εἰς τὰς Γυμναστικὰς 'Επιδείξεις τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων Μέσης 'Εκπαίδευσεως 'Αθηνῶν.

Παρηκολούθησε τὴν 29ην Μαΐου ἐν τῇ αἰθούσῃ «Παρνασσός» τὴν συναυλίαν τοῦ Κουαρτέτου Τυφλῶν.

Παρεκάθησεν τὴν 21ην Μαΐου εἰς γεῦμα εἰς τὴν 'Εστίαν τοῦ Βασιλικῆς 'Εθνικοῦ 'Ιδρύματος μετὰ τῶν φιλοξενουμένων ἐξ ἀπάσης τῆς χώρας ἱερέων.

— Τὴν 27ην Μαΐου εἰς δείπνον τοῦ Δ' Πανελληνίου Χημικοῦ Συνεδρίου τῆς τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας.

— Τὴν 31ην Μαΐου εἰς γεῦμα τῶν μελῶν τοῦ 'Ομίλου τῶν ἐλευθέρως διαβιούντων ὑπερηλικῶν 'Αργυρουπόλεως.

— Τὴν 5ην 'Ιουνίου εἰς γεῦμα πρὸς τιμὴν τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Π.Σ.Ε., παρατεθὲν ἐν τῇ 'Ι. Μονῇ Πεντέλης.

Ἐδέχθη τὴν 22αν Μαΐου τὸν κ. Στόϊαν Γκόσεβιτς καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Βελιγραδίου, τὸν κ. Διονύσιον Θεοφιλάτου, τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. 'Ιγνάτιον Παπανικολῆν, τὸν δικηγόρον κ. 'Ιωάννην Παναγόπουλον καὶ τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. Θεόδωρον Τζανίδην.

— Τὴν 26ην Μαΐου τὸν κ. Σάββαν 'Αγουρίδην, καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν.

— Τὴν 27ην Μαΐου τὸ 'Ἐκκλησι. Συμβούλιον τοῦ 'Ι. Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Κυπριάδου-Γαλατσίου, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου 'Ιεροψαλτῶν, τὸν κ. Διονύσιον Μαγκλιβέραν, τὸν κ. Ν. Ζήσην καὶ τὸν ὑφηγητὴν κ. Δημ. Κατσιμαντῆν.

— Τὴν 29ην Μαΐου τὸν κ. Κωνστ. Καπετανόπουλον θεολόγον, τὸν κ. 'Ιωακείμ Παπαξενοκράτην, τὸν πανοσφ. ἀρχιμ. κ. 'Αντώνιον Ρωμοῖον καὶ τὴν ἀδελφὴν Πελαγίαν, 'Ηγουμένην τῆς 'Ι. Μονῆς «Θεομήτωρ».

— Τὴν 1ην 'Ιουνίου τὸν Σεβασμιώτατον 'Αρχιεπίσκοπον Σιναίου κ. Γρηγόριον, τὸν κ. Γ. 'Αθανασιάδην, Δ/ντὴν τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς, τὸν κ. Δ. Βαλληνδρᾶν δικηγόρον, τὸν κ. 'Ιωαν. Νταϊφᾶν, τὸν κ. Νικ. Βλαχογιάννην, τέως Νομάρχην 'Αττικῆς, καὶ τὸν κ. Χριστούδην.

— Τὴν 2αν 'Ιουνίου τὸν κ. 'Ανδρέαν Λαιμόν, τὸν κ. 'Ιω. Ρῆγον, τὸν κ. Κ. Μιχαλόπουλον, τὸν βιομηχανόν κ. Γ. Δράκον, τὸν δημοσιογράφον κ. 'Αθαν. Παράσχον, τὸν θεολόγον κ. Σπυρ. Μακρῆν καὶ τὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Περιγητικῆς Λέσχης Παγκρατίου.

— Τὴν 5ην 'Ιουνίου τὸν Θεοφ. Βοηθὸν 'Επίσκοπον Λαπωνίας κ. 'Ιωάννην.

— Τὴν 6ην 'Ιουνίου τὸν πολιτικὸν μηχανικόν κ. Γ. Μπίρην, τὸν Δ/ντὴν τῆς Βιβλιοθήκῃς τῆς Βουλῆς κ. Π. Χριστό-

πουλον, τὸν κ. Κωνστ. Παπαδάκη καὶ τὸν κ. Δημ. Σαλάχαν μετὰ 51 ἐπισκεπτῶν ἐκ Καναδά.

Ἐπεσκέφη τὴν 27ην Μαΐου τὸ Ἀσυλον Ἀνιάτων.

Μετέβη τὴν 29ην Μαΐου εἰς Περιστέριον Ἀθηνῶν πρὸς ἐπιτόπιον ἐξέτασιν ἐνοριακῶν ζητημάτων.

— Τὴν 3ην καὶ 4ην Ἰουνίου εἰς Σίφνον ἐπὶ ταῖς τοπικαῖς ἐορταῖς.

— Τὴν 7ην Ἰουνίου εἰς Μαντούδιον Εὐβοίας, παραστάς εἰς τὰ ἐγκαίνια νέας μονάδος παραγωγῆς διπύρου μαγνησίας τοῦ συγκροτήματος Σκαλιστήρη.

— Τὴν 28ην Μαΐου 1970 παρουσίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, κ. Ἱερωνύμου, πολλῶν ἐπισήμων, καθηγητῶν τῆς Σχολῆς Ἑθελοντῶν Διακονίας τῶν σπουδαστῶν ἀμφοτέρων τῶν τμημάτων αὐτῆς καὶ πλήθους κόσμου ἐγένετο εἰς τὸ «Δῶμα» τοῦ Θεραπευτηρίου «Ὁ Εὐαγγελισμὸς» ἐορταστικὴ ἐκδήλωσις ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τῆς περιόδου καὶ ἡ ἀπονουμὴ τῶν Ἀποδεικτικῶν Σπουδῶν εἰς τοὺς ἀποφοίτους τῆς νεοσυσταθείσης ταύτης Σχολῆς.

— Τὴν 27ην λήξαντος μηνὸς ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον Βούλας, ὅπου ἐνοσηλεύετο ἐκ κατάγματος, τὸ ὄπισον προσφάτως ὑπέστη ἐκ πτώσεως, ὁ Μ. Οἰκονόμος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ Πρωθιερεὺς τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας πατὴρ Ἀγγελος Νησιώτης, γνωστὸς διὰ τὴν ἐξαίρετον ὑπερπεντηκονταετῆ ἐνοριακὴν του δρασίαν καὶ τὴν ἴδρυσιν τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων.

Ἡ κηδεῖα αὐτοῦ ἐγένετο τὴν Παρασκευὴν 29 Μαΐου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ζωοδόχου Πηγῆς, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μαρωνείας κ. Τιμοθέου, Τριφυλίας, καὶ Ὀλυμπίας κ. Στεφάνου, Κεφαλληνίας κ. Προκοπίου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Νικοδήμου, τῶν Θεοφιλ. Βοηθῶν Ἐπισκόπων Εὐρίπου κ. Βασιλείου καὶ Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου καὶ πολλῶν ἄλλων κληρικῶν. Κατ' αὐτὴν παρέστησαν οἱ παρεπιδημούντες ἐν Ἀθήναις ἀρχιερεῖς, ὁ Ἀντιπρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἀ. Φυτράκης, ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Κ. Μπόνης, πάντες οἱ λοιποὶ καθηγητὰί τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, πολλοὶ καθηγητὰί τῶν ἄλλων πανεπιστημιακῶν σχολῶν, φοιτητὰί καὶ πλήθος κόσμου, τὸ ὅποιον κατέκλυσε τὸν Ἱ. Ναὸν καὶ τὰ προαύλια αὐτοῦ.

Μετὰ τὸ πέρασ τῆς συγκινητικῆς νεκρωσίου ἀκολουθίας, ἀπεχειρέθησαν τὸν ἀπερχόμενον ἐκ μέρους μὲν τῶν συναδέλφων του τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου» ὁ πρωτοπρεσβύτερος Κωνστ. Ἀνδρουλάκης, ἐκ μέρους δὲ τῶν πνευματικῶν του τέκνων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος καὶ ἐκ μέρους ὁλοκληροῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος. Τέλος δὲ ἠυχάριστησε ἐκ μέρους τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐνώσεων ὁ θεολόγος κ. Χρ. Ἀργυρακόπουλος καὶ ἐξήραν τὸ ἔργον τοῦ μεταστάτους ἐκπρόσωποι τῆς ἐνορίας καὶ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ κινήσεως.

Μετὰ ταῦτα τὸ σκῆνος τοῦ σεβαστοῦ πρεσβύτου μετεφέρθη πρὸς ἐνταφιασμὸν εἰς Ἐκάλην.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐορτασμὸς Πεντηκονταετηρίδος Ἀπελευθερώσεως Κομοτηνῆς

Τὴν 14ην Μαΐου ἡ Κομοτηνὴ, πλέουσα εἰς τὰ ἐθνικὰ χρώματα, ἐόρτασε, διὰ λαμπρῶν πανηγυρικῶν ἐκδηλώσεων, τὴν 50τὴν ἐπέτειον τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς καὶ τῆς Θράκης.

Μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, δι' ὧν ἐπανηγυρίσθη τὸ ἱστορικὸν τοῦτο γεγονός, συμπεριελήφθησαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καθιερωθεῖσαι, πρωτοβουλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνείας κ. Τιμοθέου, θρησκευτικαὶ ἐορταί, βυζαντινῆς μεγαλοπρεπείας, εἰς ἐκδήλωσιν ἐποφειλομένης τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Θεομήτορα, τὴν Ὑπέρμαχον Στρατηγὸν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνους καὶ Πολιοῦχον τῆς Κομοτηνῆς.

Τὰς ἐορτὰς τῶν Ἐλευθερίων ἐλάμπρυναν διὰ τῆς παρουσίας τῶν οἱ Σεβ. Μητροπολίται πρ. Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Τίτος, Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Στέφανος, Γρεβενῶν κ. Χρυσόστομος, Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Ἀλέξανδρος, Δράμας κ. Διονύσιος καὶ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικόδημος.

Τὴν ἑσπέραν τῆς παραμονῆς 13ης Μαΐου, μετεφέρθη εἰς Κομοτηνὴν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Φανερωμένης ἡ σεπτὴ καὶ θαυματουργὸς Εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, συνοδευομένη ὑπὸ πέντε Ἱερομονάχων, περιπολικῶν τῆς Ἀστυνομίας, μοτοσυκλετιστῶν τῆς Τροχαίας, αὐτοκινήτων τῆς Ε.Σ.Α, τῶν τροφίμων τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀγροτικοῦ Ὁργανοτροφείου Ἀρρένων Ροδόπης καὶ εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

Εἰς τὴν Σεπτὴν Εἰκόνα ἐπεφυλάχθη πάνδημος καὶ συγκινητικὴ ὑποδοχὴ παρὰ τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργοῦ Ἐσωτερικῶν κ. Στυλιανοῦ Παττακοῦ, τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας κ. Βογιατζῆ, τοῦ Γεν. Γραμματέως Ὑπουργείου Βορείου Ἑλλάδος κ. Γκαντώννα, τῶν λοιπῶν Τοπικῶν Πολιτικῶν, Δημοτικῶν, Δικαστικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν, τμήματος Στρατοῦ, ἀποδιδόντος τὰς τιμὰς, τῶν Φιλαρμονικῶν Στρατοῦ καὶ Δήμου, τῶν Σχολείων, τῶν Ὁργανώσεων καὶ χιλιάδων εὐσεβοῦς λαοῦ.

Εἶτα, σχηματισθείσης ἱερᾶς πομπῆς, ἡ Ἱερὰ Εἰκὼν τῆς Θεομήτορος μετεφέρθη εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, ὅπου, ἐπὶ εἰδικῆς ἐξέδρας, ἐψάλη Μέγας Ἐσπερινὸς, μετ' Ἀρτοκλασίας, καθ' ὃν μετὰ σχετικὴν προσλαλίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνείας κ. Τιμοθέου, τὸν προσήκοντα λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, κ. Στέφανος.

Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ Ἐσπερινοῦ ἡ Ἱ. Εἰκὼν μετεφέρθη ἐν πομπῇ εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν, ἐν μέσῳ κατασκευκῆς ἀτμοσφαιρας.

Ἐπηκολούθησε δεξιῶσις τοῦ κ. Δημάρχου Κομοτηναίων ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ «Ξενία».

Τὴν πρωΐαν τῆς 14ης Μαΐου ἐψάλη ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ ὁ Ὁρθρος, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Νικοδήμου, ἐπηκολούθησεν Ἀρχιερατικὸν Συλλεῖτουργον, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνείας κ. Τιμοθέου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐψάλη ἡ ἐπίσημος Δοξολογία ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κ. Ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισήμων, ἐν τέλει τῆς ὁποίας τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας εἶπεν ὁ κ. Ἀνδρέας Παπαχριστόπουλος, Θεολόγος Γυμνασιάρχης.

Ἐπηκολούθησε παρέλασις πρὸ τῶν ἀρχῶν καὶ ἐπίσημον γεῦμα εἰς τὸ Ξενοδοχείον «Ξενία», παρατεθὲν ὑπὸ τοῦ Δήμου Κομοτηναίων.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

— Πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ἐστάλη ἐκ μέρους τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα τὸ ἀκόλουθον ἐὺχαριστήριον:

«Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἀθηναγόρας

βαθύτατα συγκεκινημένος ἐκ τῶν εὐλαβῶν ἐκδηλώσεων τῶν αἰσθημάτων συμπαθείας καὶ προσευχῆς τῆς ὑμετέρας ἀγαπητῆς εὐγενείας, κατὰ τὴν δοκιμασίαν Αὐτοῦ ταύτην, εὐχαριστεῖ αὐτὴν θερμῶς καὶ εὐχεται ὑμῖν καὶ τοῖς ἀγαπητοῖς οἰκείοις ὑμῶν παντοτεινὴν τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, κρατύνουσιν καὶ ἐνισχύουσιν ὑμᾶς ἐν παντί.

Semmering Αὐστρίας

Ἄγιον Πάσχα 1970».

Ἐκκλησία Κρήτης

Τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς 31 Μαΐου ἐγένετο ἐν Ρεθύμῳ ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ νέου μητροπολίτου Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Τίτου Συλλιγαρδάκη.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

— Πλήρης ιερών συναισθημάτων και ευλαβών άναμνήσεων έπανήλθεν εκ του εἰς Ἁγίους Τόπους ταξιδίου του ὁ Διευθυντής του Ἐνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου Τήνου πανοσ. ἀρχιμ. κ. Ἡλίας Μαστρογιαννόπουλος, εισηγηθεὶς ἀρμοδίως τὰ πρόσφορα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἁγιοταφικῆς Ἀδελφότητος, καθὼς καὶ τὴν ἀποστολὴν νέων θεολόγων πρὸς ἐπιτόπιον μελέτην τῶν βιβλικῶν τοποθεσιῶν καὶ τῶν Παναγιῶν Προσκυνημάτων.

— Ἐξεδόθη ἡ κάτωθι ἀπόφασις τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Βενεδίκτου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἱερᾶς Συνόδου:

«Ἡ περὶ Ἡμᾶς Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ ἀπὸ 11ης μεσοῦντος μηνὸς Μαρτίου ἐκτάκτω συσκέμει ἐπιληφθεῖσα τοῦ θέματος τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος ἀποδρασαντῶν Ἱεροδιακόνου Ἀγαπίου (Κανελλοπούλου Γεωργίου), Ἀρχιμανδριτῶν Ἰωακείμ (Μεϊμάρη Ἰωάννου), Ἰώβ (Κατσανεβάκη Ἐμμανουήλ) καὶ Ἱερομονάχου Χρυσοστόμου (Παυλίδου Κωνσταντίνου), λαβούσα δ' ὑπ' ὄψει τὴν καθόλου βιοτὴν καὶ πολιτείαν, κορφοθεῖσαν διὰ τῆς λάθρα ἐντεῦθεν διαφυγῆς αὐτῶν, ἔγκαταλείψεως τῶν ἡγουμενικῶν αὐτῶν θέσεων καὶ Ἀγιοταφικῶν αὐτῶν καθηκόντων καὶ τῆς πείσμονος παρακοῆς καὶ ἀπειθείας αὐτῶν, τῇ Προϊσταμένη αὐτῶν ἀρχῇ, δεῖν ἔγνω ὁμοφώνῳ γνώμῃ ἐπιβαλεῖν αὐτοῖς τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ Διακόνου καὶ τῆς Ἱερωσύνης, ἀποκόψασα τούτους τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Ἀδελφότητος καὶ ἐπαναγαγούσα τῇ τάξει τῶν λαϊκῶν».

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

— Τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ὁ πάπας Παῦλος ΣΤ' μετέδωκε τὴν ἱερατικὴν χειροτονίαν εἰς 279 διακόνους προερχομένους ἐκ 30 καὶ πλέον χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως.

— Ἡ ἐπὶ τῶν σπουδῶν ἐν Ρώμῃ Ἱερὰ Σύνοδος ἀνεκήρυξεν εἰς πανεπιστημιακὴν τὴν ἐν Λουκέρνη θεολογικὴν σχολήν, παρασχούσα εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα χορηγήσεως ἀκαδημαϊκῶν τίτλων.

— Ἡ ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν Ἱερὰ Σύνοδος διὰ τριῶν νέων διατάξεων ρυθμίζει τὰς σχέσεις τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τὰς ἐν τῇ διασπορᾷ κοινότητας αὐτῶν.

— Ὁ καρδινάλιος J. Willebrands δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμονα Ροδόπουλον, Καθηγητὴν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, προσεκάλεσεν αὐτόν, ὅπως μετάσχῃ ὡς παρατηρητῆς-σύμβουλος τῶν ἐν Ρώμῃ συνεδριῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Παρομοίᾳ πρόσκλησις ἐστάλη εἰς τὸν καθηγητὴν Oigiski τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Zagorsk Μόσχας καὶ εἰς εἰδικὸν ἀγγλικανόν.

ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ἀνδρέας Ρίγκελ ἀνήγγειλε τὴν ἀπὸ 3ης μέχρι 6ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ. ἐν Βόννῃ σύγκλησιν τοῦ 22ου Διεθνoῦς Παλαιοκαθολικοῦ Συνεδρίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

— Τὴν 20ὴν Μαΐου μετέβησαν εἰς τὸ ἐν Chambésy τῆς Γενεύης Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας Adolf Wischmann καὶ ὁ γνωστός καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βόννης Schneemelcher, ὅστις καὶ ὠμίλησεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Κέντρου με θέμα: «Ἡ ποικιλία τῶν ὄψεων τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας καὶ ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας». Ἡ διήμερος ἐπίσκεψις τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐυαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀναζήτησιν τρόπων συνεργασίας μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Γε-

νεῦν συνελθούσης Πανορθόδοξου Διασκέψεως, ἥτις «θεωρεῖ ὡς λυσιτελεῖ τὴν ἔναρξιν ἀμοιβαίων ἐπαφῶν μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν, πρὸς δημιουργίαν ἀγαθῶν σχέσεων».

— Ἐπὶ τῶν εἰς τὴν Δύσιν γενομένων ἑορτασμῶν τῆς Πεντηκοστῆς, ὁ Πρόεδρος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν μετέδωκε μήνυμα, ἐν τῷ ὁποίῳ μεταξύ ἄλλων τονίζονται τὰ ἑξῆς: «Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἄς ἀντιμετωπίσωμεν ἀπὸ κοινῆς τὴν ἀγνοίαν μας, τοὺς φόβους μας, τὰς ἀποτυχίας μας καὶ ἄς χαρῶμεν. Διότι εἰς ὅσα ἐρωτήματα δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπαντήσωμεν, εἰς ὅσα γεγονότα γεννοῦν τὸν φόβον, εἰς ὅσα ἀποτυχίας ἐπισκιάζουσι τὴν μαρτυρίαν μας, εὐρίσκειται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἀύθνητικὴ ζωὴ καὶ παρουσία τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐσαρκώθη, διὰ νὰ εἶναι μαζί μας καὶ νὰ ἀπαντᾷ ἐκ μέρους ἡμῶν».

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μηθύμνης

Πρὸς
τὸν Εὐθύμιον Κούβαρη
τέως ἐφημέριον Πτεροῦντος Λέσβου
(ἀγνώστου διαμονῆς)

[2]

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν ἐνεργούντος ὡς ἀνακριτοῦ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1043/69 ἐντολῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μηθύμνης κ. Ἰακώβου καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς Καλλονῆς τὴν 8ην Ἰουνίου ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 10 π.μ., ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενον σοι κατηγοριῶν.

Ἐν Καλλονῇ τῇ 6ῃ Μαΐου 1970.

Ὁ Ἀνακριτῆς
Οἶκον. Γεώργιος Ράλλης

Ἱερὰ Μητρόπολις Σερρών καὶ Νιγρίτης

Κλησῖς κατηγορομένου
Πρὸς
τὸν Ἱερομόναχον Ἀγαθάγγελον Φερτίδην
(ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον ἡμῶν, ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Σερρών, τὴν 22αν Ἰουλίου 1970, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 9 π.μ., ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενον σοι κατηγοριῶν, δι' ἃς ἐνεργοῦνται ἐνορκιο ἀνακρίσεις συμφώνως τῷ ὑπ' ἀριθμ. 6678 π. ἔ. 666/3-3-1970 ἐγγράφῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῷ ὑπ' ἀριθμ. 707/10-3-1970 τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερρών καὶ Νιγρίτης.

Ἐν Σέρραις τῇ 23ῃ Μαΐου 1970.

Ὁ Ἀνακριτῆς
Ἱερεὺς Δημήτριος Καμπούρης
Ὁ Γραμματεὺς
Ἱερεὺς Ἀνδρέας Κυριακίδης

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ τὸ ἄρθρον 33 παράγρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗ-

ΣΙΑ), υποβάλλωσιν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἄρτης τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ πρὸς κατάληψιν τῆς χηρηνούσης θέσεως Ἐφημερίου Ἁγίου Νικολάου Μελισσουργῶν.

Ἐν Ἄρτη τῇ 18ῃ Μαΐου 1970.

† Ὁ Ἄρτης ἸΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει, κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τοὺς Ἱεροὺς καὶ Θειοτάτους τῆς Ἐκκλησίας Κανόνας, ἀκολουθῶν δὲ τὰ ὑπ' ἀρ. 33, 34 καὶ 36 ἄρθρα τοῦ Κανονισμοῦ 2/1969 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν), τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐφημεριῶν, καλοῦμεν τοὺς διακρατούμενους ἀπὸ τὸν θεῖον πόθον τῆς εἰσόδου αὐτῶν εἰς τὴν Ἱερὰν τοῦ Ὁρθοδόξου Κλήρου παρεμβολήν, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ φύλλῳ τοῦ ὁμωνύμου ἐπισήμου ὄργανου τῆς Ἐκκλησίας, υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαραίτητα δικαιολογητικὰ, πρὸς ἀνακέρυξιν των ὡς ἐφημεριῶν, ἐν τοῖς ἐπομένοις Ἱεροῖς Ναοῖς τῆς καθ' ἡμᾶς Θεοσώστου Μητροπόλεως: 1) Ἁγίου Βασιλείου, θέσεις τρεῖς (3), 2) Ἁγίου Δημητρίου Πειραιῶς, μία (1), 3) Ἁγίας Παρασκευῆς Καλλιπόλεως, μία (1), 4) Ἁγίου Διονυσίου Πειραιῶς, μία (1), 5) Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου Πειραιῶς, τρεῖς (3), 6) Ἁγίου Δημητρίου Ν. Φαλήρου, μία (1), 7) Ἁγίου Παντελεήμονος Δραπετσῶνος, μία (1), 8) Ἁγίου Νείλου Πειραιῶς, μία (1), 9) Ἁγίου Ἰωάννου Ρέντη, μία (1) καὶ 10) Ἁγίου Σπυρίδωνος Πειραιῶς, μία (1).

Ἐν Πειραιεῖ τῇ 22ᾳ Μαΐου 1970.

† Ὁ Πειραιῶς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σταύρου Ἰωσ. Παπαδάτου, Τὸ πρόβλημα τοῦ ἀβάπτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Διατριβὴ ἐπὶ διδακτορία, ὑποβληθεῖσα εἰς τὴν Σχολὴν Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 155.

Νικολάου Σ. Χατζηνικολάου, καθηγητοῦ θεολόγου Βενετοκλείου Γυμνασίου Ἀρρένων Ρόδου, Ὁ θεσμὸς τῶν ἱεροκηρύκων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Ρόδος 1970, σελ. 48.

Δρος Σ. Π. Κόλμπι, Αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι εἰς τὸ Ἰσραήλ. Ἀθῆναι 1970, σελ. 28.

Ἀλεξάνδρου Α. Τρυπάνη, Τακτικοῦ Καθηγητοῦ Ε. Μ. Πολυτεχνείου, Πανηγυρικὸς 28ης Ὀκτωβρίου 1940. Ἀθῆναι 1969, σελ. 12.

Ντὰγκ Χάμμερσκελντ, Δεῖχτες πορείας. Μετάφραση ἀπὸ τὰ σουηδικὰ Ἀρχμ. Εὐσεβίου (Στεργίου) Βίττη. Οἱ ἐκδόσεις τῶν φίλων. Ἀθήνα 1969, σελ. 196.

Κων. Παπαφωτίου, Ἑλληνοαμερικανικὴ σκοπιά. Ἀθῆναι 1969, σελ. 158.

Γρηγόριος ὁ Παλαμάς, διμηνιαῖον θεολογικὸν καὶ θρησκευτικὸν περιοδικόν, Ὁργανον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Ἔτος ΝΓ', Ἰανουάριος—Φεβρουάριος 1970, τεύχος 615, σελ. 100.

Ἔτος ΝΓ', Μάρτιος—Ἀπρίλιος 1970, τεύχος 616, σελ. 101-196.

Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρίς, ἐκδομένη ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Τόμος δέκατος τρίτος. Θεσσαλονίκη 1968, σελ. 546.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἰωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 150 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 7 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ βυζαντινὴ κληρονομία.

Νικολάου Β. Τωμαδάκη, Καθηγητοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ αἱ ἐπιπτώσεις αὐτῆς.

Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ.

Ἰωάννου Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Ἡ θεανθρωπινὴ φύσις τῆς Ἐκκλησίας. ΣΤ' (συνέχεια).

Συνοδικαὶ ἐγκύκλιοι.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Κλητήρια ἐπιγράμματα.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Νέα βιβλία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλέφ. 710.734.